

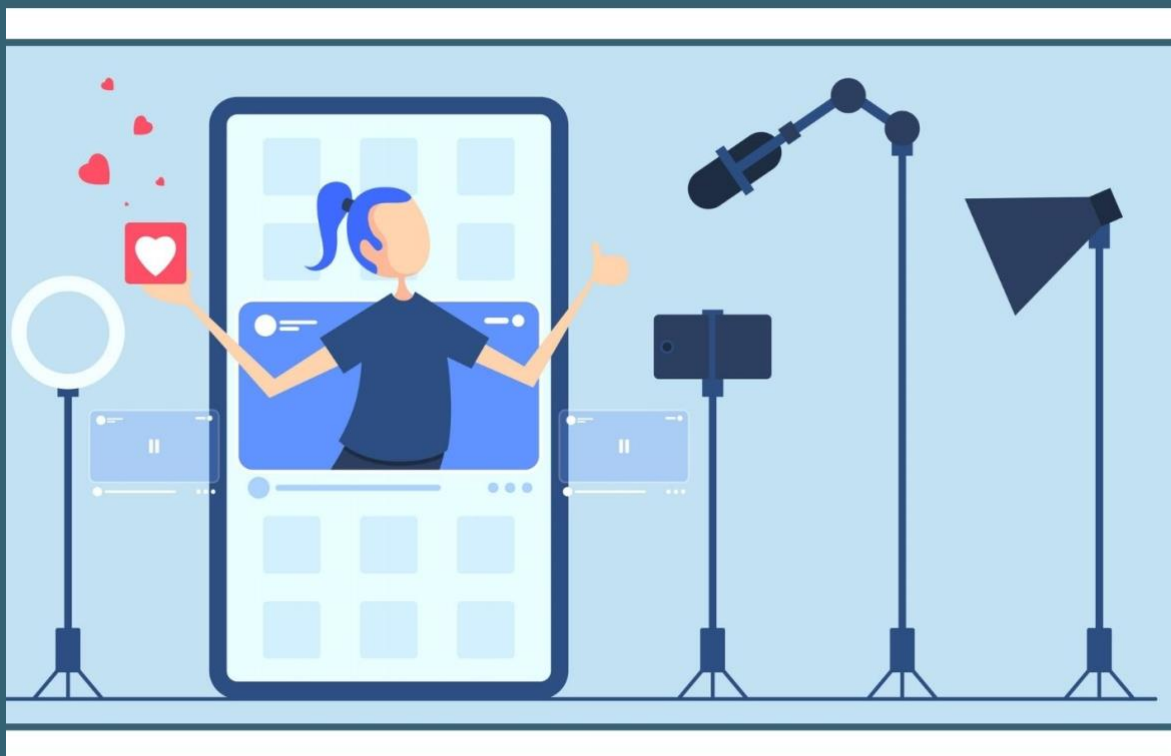
ONDERZOEKSVERSLAG

DOCUDIDACTIEK

Tjeerd Muller

Studentnummer: 2031648

Afstudeerbegeleider: Jolanda Schouten

SCHOOLJAAR 2022 - 2023

Deelnemer: *"Docudidactiek was voor mij dé kans om mijzelf van die angsten en gedachtes af te halen. Dat is helemaal gelukt!"*

Voorwoord

Vanuit de behoefte om weer vanuit mijn eigen vakmanschap (filmmaken) de verdieping op te zoeken ben ik vol energie in deze Master gestapt. Met een onderzoekende blik ben ik aan de slag gegaan om mijn (onderwijs) ervaring en skills samen te bundelen in een verdiepende audiovisuele werkvorm. De naam docudidactiek vond ik meteen wel lekker klinken en heb ik altijd aangehouden. Waar mijn onderzoek begon met docudidactiek testen van (meer standaard) filmlessen op MBO, die nog meer op het technische aspect leunde, transformeerde dit later naar een lessenreeks en ondersteunende opdrachten om deelnemers veel meer te laten zien van zichzelf. Een cross over met het sociale werkveld en HBO onderwijs. In dit onderzoek kun je zien (zie bijlage link naar docufilm) en lezen hoe dit zich in de loop van de tijd heeft ontwikkeld. Ook mooi om de resultaten (zie docufilm) en evaluaties van deelnemers terug te zien en lezen. Daar kijk ik toch wel met veel voldoening op terug.

Ik wens iedereen veel lees- en kijkplezier.

^ *Docudidactiek in Tilburg, feb – apr 2023)*

Deelnemer: "Het delen van persoonlijke ervaringen vond ik heel waardevol, want die waren in veel gevallen heel universeel en herkenbaar. Ook kwamen er vaak hele nuttige tips en inzichten van de mede deelnemers!"

Samenvatting

Een flinke uitdaging waar een groep jongeren en jongvolwassenen mee worstelt is dat ze niet kunnen of willen praten over persoonlijke onderwerpen, issues en blokkades die zij in hun privé omgeving ervaren. Door het maken van een filmpje (mini documentaire) kunnen ze op laagdrempelige wijze een persoonlijk verhaal in elkaar zetten om zo alles op een rij te zetten, en dit uiteindelijk te presenteren aan elkaar. Hierdoor kan een gesprek dat normaal niet plaats zou vinden makkelijker op gang komen. Een bijkomend positief effect kan zijn dat er zelf inzichten ontstaan die een bepaalde mate van onzekerheid kunnen wegnemen.

De jeugd van tegenwoordig communiceert voor een groot deel met elkaar met en via schermen. Het uiten van emoties, bespreken van thema's, losmaken van gevoelens, het gebeurt al veel via een scherm. Maar zien wij op social media wel het échte verhaal? Hoe mooi is het dan als we dit middel inzetten om een gepersonaliseerd verhaal te delen met een selecte groep. Door de socials wordt bij veel jongeren juist onzekerheid, angst, een veel te hoge drempel en allerlei vormen van pesten en noem maar op ook tot stand gebracht. Docudidactiek zorgt voor het inzetten van een 'filmpje' binnen een gecontroleerde, veilige setting.

Tijdens docudidactiek gaan deelnemers aan de slag met het maken van een mini-documentaire over een eigen gekozen thema, om tot nieuwe inzichten te kunnen komen. De focus ligt daarbij op het eigen maakproces en de reflectie met de groep achteraf. Het maakproces moet ervoor zorgen dat er barrières worden weggenomen om met elkaar in gesprek te komen over onderwerpen die anders moeilijk bespreekbaar zijn. Het is niet noodzakelijk dat de deelnemers verstand of kennis van camera of montage hebben. Het gaat om het maakproces en het verhaal. Aan het einde van de workshop presenteren de deelnemers de verhalen aan elkaar en volgt een nagesprek. Tijdens het maken ontdekken ze vervolgens eigenschappen over zichzelf of worden bepaalde inzichten bevestigd of bijgesteld. Dat is in eerste instantie natuurlijk wel heel spannend en eng om dat te delen. Er ligt een onzichtbare drempel, maar zodra die weg is levert het een enorme overwinning op zichzelf op.

Door middel van dit onderzoek is een creatieve, audiovisuele werkvorm ontstaan waarmee docenten of coaches zelf aan de slag kunnen in hun eigen werkveld. Dat kan bijvoorbeeld in het onderwijs (VO, MBO, HBO). De docent of coach kan met behulp van de docent instructie aan de slag. Maar docudidactiek is ook inzetbaar in het sociaal domein of maatschappelijk betrokken organisaties. Het stelt jongeren en jong volwassenen in staat om middels een creatieve audiovisuele werkvorm met elkaar in gesprek te komen over onderwerpen die er in hun persoonlijke leefwereld relevant zijn.

INHOUDSOPGAVE

1. **Situatieschets** (pag 5)
  2. **Doelstelling en doelgroep** (pag 6)
  3. **Onderzoeksproces & methodiek** (pag 7/8)
  4. **Onderzoeksvragen** (pag 9 tot 21)
    1. Deelvraag 1 - *Hoe creëer je de maximale veiligheid in een groep deelnemers zodat mensen zich open durven te stellen om hun verhaal te vertellen?* (pag 10/11)
    2. Deelvraag 2: *Hoe zorg je als begeleider voor een omgeving (setting the stage) om deelnemers aan te moedigen met de mini-docu open aan de slag te gaan?* (pag 12 t/m 16)
    3. Deelvraag 3: *Welke nieuwe persoonlijke inzichten levert het maken van een mini documentaire op voor deelnemers?* (pag 17/18/19)
    4. Deelvraag 4: *Welke minimale technische kennis en middelen zijn er nodig om in de huid van een documentairemaker te kruipen?* (pag 20)
    5. Deelvraag 5: *Hoe geef je als begeleider vorm aan het nagesprek?* (pag 21)
    6. Deelvraag 6: *Wat is de ideale groepsgrootte voor docudidactiek?* (pag 21)
    7. Deelvraag 7: *Hoe maak je docudidactiek overdraagbaar naar andere trainers/docenten. En waar zou je dit kunnen inzetten?* (pag 22)
  5. **Conclusie** (pag 22): *Hoofdvraag: Kan docudidactiek een geschikte werkvorm zijn die jongeren gaat helpen naar buiten te treden, binnen een veilige omgeving, om over persoonlijke onderwerpen te praten?* (pag 22)
  6. **Overige activiteiten** (pag 23/24)
  7. **Toekomst** (pag 25/26)
  8. **Nawoord** (pag 27)
- Bronnen en literatuur**
BIJLAGEN

Deelnemer: "Het hoeft helemaal niet zo moeilijk te zijn om een documentaire te maken, je moet gewoon beginnen."

1. Situatieschets

De trigger was een moment dat ik zeer helder voor de geest heb en nooit zal vergeten. Het was ergens aan het einde van de zomer in 2015. Ik zat in de eindmontage van mijn eerste, lange documentairefilm; “De Tien van Renesse”. Bijna twee jaar was ik er al mee aan het werk geweest. Tientallen diepgaande interviews gehad. Interviews met een gigantische (emotionele) ontlading. Maar niet eerder in het maakproces had ik ook mijn eigen emotie of lading gevoeld, want ik was op een missie om deze film te maken. Het was immers het verhaal van iemand anders. Toch? Of niet? En was ik dan een emotieloze hark? Maar toen plots, in de laatste fase van de montage viel alles op zijn plek. Ik vroeg mijn vrouw om samen te kijken naar de finale-edit voordat deze “op slot” ging en toen gebeurde het. Zonder enige vooraankondiging of aanwijsbare prikkel begon ik spontaan te janken. Het was een bizarre en tegelijk opluchtende ervaring die ik nooit eerder had meegemaakt. Alsof iemand een knopje op mijn lichaam indrukte met: “laat het maar gaan” .... Het voelde als een bevrijding. Deze ervaring had ik ergens in 2015. Na deze ervaring is de film vertoond, hebben we gezamenlijk gekeken en geëvalueerd maar dit specifieke moment staat me nog zo bij, vanwege het onvoorspelbare karakter en uitwerking ervan. Toen ik begon aan de Master dacht ik meteen, hoe kan ik die ervaring die ikzelf had ook anderen laten ervaren, zonder dat zij zelf documentairemaker zijn? En zonder het te forceren? Immers het proces van het maken stond hier centraal en niet de skills die je hebt als cineast of het maken van een prijswinnende bioscoopfilm. Oké, maar hoe maak je daar dan een (overdraagbare) werkvorm van? Waar begin je dan? En wie is je doelgroep? Kan iedereen deze ervaring krijgen? Jong, oud, hoog opgeleid, laag opgeleid? En in welke context wil je het toepassen? Hoeveel tijd neem je ervoor?

Door het vertellen van een eigen verhaal in film (presentatie), durf je vaak makkelijker over een onzichtbare drempel heen te stappen. En ontdek je gaandeweg waar je eigen drempel verborgen zit.

Ik ben documentairemaker, maar ik ben ook nog zoveel meer. Het liefst zie ik mezelf ook niet aangekondigd ergens als één entiteit. Ik zie mezelf daarom naast maker ook als docent, storyteller, ondernemer, aanjager, coach, en niet te vergeten vader van twee zoons en echtgenoot van Bregje. Maar in de rol als (documentaire) maker heb ik wel bepaalde dingen ontdekt tijdens de Master, bijvoorbeeld dat de persoonlijke verhalen van andere mensen en de zoektocht naar zichzelf daarin als een reflectiemiddel kunnen werken voor eigen (verborgen) thema's. Na het maken van twee van mijn langere film(s) kwam stevast de terugkoppeling van personen die als onderwerp hadden meegedaan een vorm van opluchting voelde omdat zij hun verhaal hadden gedaan. Na al die jaren konden ze praten over iets wat ze altijd bij zich hadden gedragen. Na al die jaren kwam ik tot de conclusie dat het ook wat met mij deed. Ik functioneerde als een soort luisterend oor en verbindende factor tussen familieleden, slachtoffers en nabestaanden. Maar wat nou als mensen dit in microvorm zélf zouden kunnen ervaren? Informatie verzamelen. Beelden maken. Monteren en daarna presenteren? Niet een traject van twee jaar om vertrouwen op te bouwen. Geen subsidies aanvragen en enorme lange weg afleggen, maar sneller naar de kern. Hun eigen verhaal vertellen en daarmee bepaalde weggestopte gevoelens eruit gooien? Kan dat? Ik ben het gaan onderzoeken.

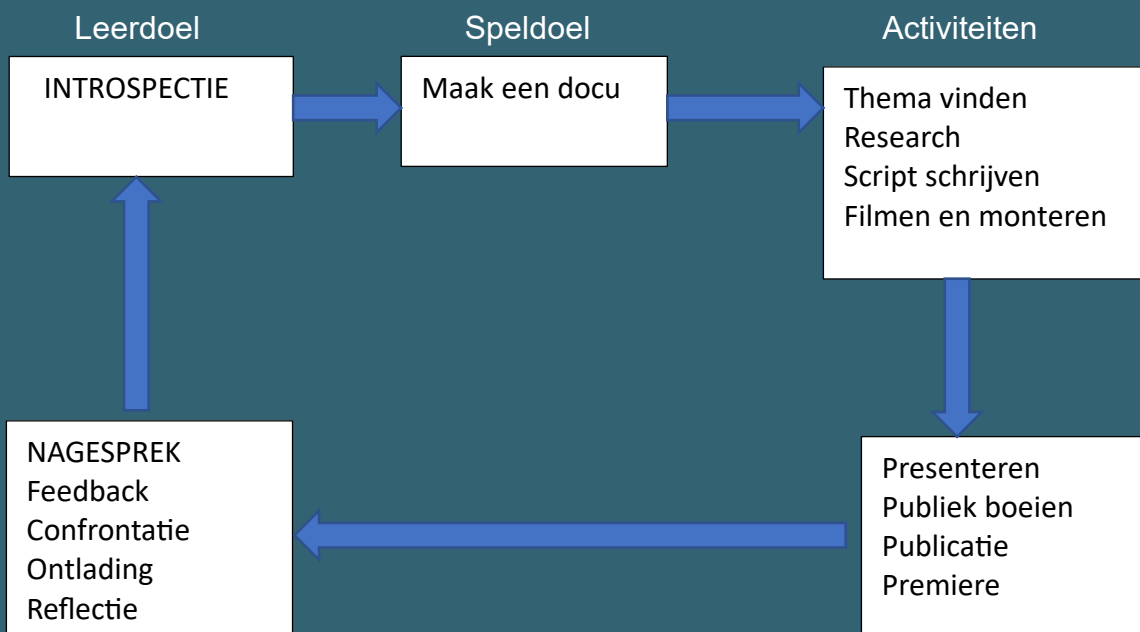
2. Doelstelling & Doelgroep

Doel is om te onderzoeken of ik met docudidactiek (jong) volwassenen een werkvorm kan aanbieden die ervoor zorgt dat ze tijdens het maken van een mini documentaire een stap kunnen en durven zetten in persoonlijke reflectie. Het mooiste is als de deelnemer erin slaagt om in een persoonlijk onderzoek antwoord te krijgen op persoonlijke vraagstukken vanuit een eigen fascinatie, verwondering of juist vanuit een onbekendheid in zichzelf.

Ik heb bij de docudidactiek werkvorm gekeken naar verschillende elementen: technische kennis, soort studie, technisch support. Bij het hoofdstuk “kunsteducatief product” zal ik verder inzoomen op de werkvormen en in de bijlagen zitten ook onderwijs producten. Na het afronden van de docudidactiek opdracht wil ik evalueren en meten wat het effect is geweest op hun persoonlijke ontwikkeling. Door middel van een nagesprek en uitgebreide evaluatie wil ik ontdekken wat het heeft opgeleverd voor de deelnemers. In de bijlagen is het evaluatieformulier terug te vinden van de reeks in Tilburg. Deelnemers hebben:

- Nieuwe inzichten opgedaan bij zichzelf als het gaat om persoonlijke onderwerpen
- Hun eigen vermogen om creatief te durven en kunnen zijn
- Hun angst overwinnen om hun eigen verhaal te vertellen

Het hogere doel is dat deelnemers tot een vorm van introspectie komen. Door een onderwerp diepgaand te gaan onderzoeken gaat er een gedachtegang ontstaan over de eigen gevoelens en herinneringen aan dat onderwerp. Dit kan bewust of onbewust plaatsvinden.

3. Onderzoeksproces & methode

Het onderzoeksproces is een ongoing proces wat mooi te zien is in de docufilm, en het testen begon eigenlijk al in september 2021. Met de eerste pilot van lessen docudidactiek die ik bij Nimeto verzorgde. Ik had natuurlijk al een lange historie als “docent video”, maar dit keer wilde ik het anders aanpakken. De documentairefilm centraal stellen. Ik merkte dat ik in de eerste serie er al gedeeltelijk in slaagde om studenten te laten experimenteren met vorm en inhoud, los van de techniek. In twee verschillende series van lessen die ik bij Nimeto ben ik met studenten aan de slag gegaan. Er kwamen wel mooie resultaten uit, maar ergens mistte er iets. Sommige studenten vonden het toch erg lastig om zélf een onderwerp of thema te verzinnen. Dit was een drempel voor sommige jongeren. Ook vonden ze het soms lastig om te bedenken HOE ze een bepaald onderwerp in beeld konden brengen of een invalshoek bedenken. Ik moest op zoek naar dingen die dit zouden gaan ondersteunen.

Vervolgens werd ik gevraagd door Marleen Proost (klasgenoot en docent HBO V) om voor haar HBO studenten verpleegkunde een profileringsopdracht te verzinnen met docudidactiek als vertrekpunt. Het interessante daaraan was dat dit hele andere studenten waren die totaal geen affiniteit met media hadden. Hoe gingen we deze studenten helpen een filmpje te maken? Met de app CapCut op de mobiele telefoon ging er een wereld voor ze open. Ze slaagden er allemaal in om binnen 1 week tijd een eigen filmpje te maken. Na dit te hebben afgesloten ben ik verder gegaan naar de volgende fase.

Periode	Aantal	Duur	Testgroep
Sep – Nov 2021	5	1,5 uur	MBO studenten Nimeto Vakschool
Dec – Feb 2021	4	1,5 uur	MBO studenten Nimeto Vakschool
Sep – Nov 2022	2	30 min.	HBO studenten Verpleegkunde
Maart 2023	1	1,5 uur	Klasgenoten MKE (Samenscholen)
Maa – Apr 2023	3	2 uur	Groep volwassenen Stichting Social Film
15 Mei 2023	1	1,5 uur	MBO studenten Sport Leisure niv 4
24 Mei 2023	1	1 uur	Onderwijs Innovatie Festival in Apeldoorn

^ Test-momenten

In mijn onderzoek zoek ik de samenwerking op met partijen buiten mijn eigen vakgebied (onderwijs en film). In eerste instantie heb ik docudidactiek binnen mijn eigen vakgebied uitgeprobeerd en daarin tijdens de reeks dingen aangepast en verbeterd in het ontwerp. Met de terugkoppeling van studenten kon ik weer verder finetunen. In het proces van het ontwerponderzoek was ik vervolgens benieuwd hoe en waar ik mijn educatief product verder kon testen. Daarin kwam een mooie samenwerking tot stand met mijn klasgenoot Marleen Proost. Met haar heb ik een vereenvoudigde vorm van docudidactiek geformuleerd en uitgetest. De volgende stap in het ontwerp is een context buiten het onderwijs. Tijdens een de workshopreeks in Tilburg heb ik de kans gekregen om nieuwe werkvormen uit te testen en meer diepgang te zoeken in het concept van docudidactiek. Het was mooi om te merken dat het toevoegen van bijvoorbeeld de foto opdracht en de inspiratiekaarten zorgde voor een vliegwieltje effect. Dit alles is terug te zien in mijn korte docufilm.

Narratief onderzoek

In mijn onderzoek heb ik gebruik gemaakt van de onderzoeksmethode “narratief onderzoek” waarbij het vertellen van een persoonlijk verhaal centraal staat. Deelnemers gaan aan de slag met een eigen gekozen thema of onderwerp waarbij ze dit vanuit een eigen invalshoek benaderen. Het gaat in deze niet zozeer om de wetenschappelijke onderbouwing of ontdekte details van een onderwerp, maar om het eigen proces daarin en reflectie achteraf. Door het construeren van een eigen narratief verhaal wil ik onderzoeken of zij tot nieuwe eigen inzichten komen. “Narratief onderzoek zou kunnen worden ingezet om het verloop van een interventie of sociaal programma chronologisch en gedetailleerd in kaart te brengen vanuit het perspectief van de deelnemer.” (Lub, V 2014, pag 35/36) Kwalitatief evalueren in het sociale domein. Tijdens mijn onderzoek heb ik gemerkt dat de deelnemers prachtige ontwikkeling doormaken als zij in de montage, het samenstellen en opbouwen van het narratieve verhaal, nieuwe inzichten krijgen. Het achter elkaar zetten van beelden in een volgordelijkheid zorgen voor een ander perspectief op hetzelfde onderwerp of thema.

“Hierbij is het van belang om te onderzoeken of er bij de deelnemers sprake gaat zijn van een zogenaamd turning point [Riessmann 2008]. Een moment dat we ook daadwerkelijk veranderend gedrag kunnen vaststellen. (Lub, V 2014, pag 36). Het was moeilijker om precies het turning point aan te wijzen bij al mijn deelnemers. Dit is voor de ene persoon namelijk een ander moment dan voor de andere persoon. Wat ik wel gezien heb is dat tijdens de vertoning van de films er altijd een vorm van activatie en inzichtelijkheid plaatsvindt. Dit zou je kunnen bestempelen als een turning point moment. Narratief onderzoek heeft geen vastomlijnd stappenplan, maar eerder een informele verzameling van gegevens. Volgens Riessman (2008) is narratief onderzoek vooral geschikt voor het vastleggen van gedetailleerde verhalen of levenslopen van één afzonderlijk individu.

Interviews

Tijdens mijn onderzoek heb ik veel interviews afgenomen. Dat waren interviews op verschillende niveaus en op verschillende gebieden. Ik wilde graag makers zelf bevragen naar de ervaringen in hun maakproces. In mijn film zie je aantal fragmenten terug met interviews met documentairemakers. De volledige interviews (filmmateriaal) kan ik ook nog beschikbaar stellen mocht dat nodig zijn. Verder heb ik recent telefonische interviews gehad met Anthonie Ross (Decaan bij HKU) en Mitchel Breed (kunstenaar) om verder te onderzoeken waar en hoe ik docudidactiek een leven kan geven ná de Master. Dat leverde hele interessante en vruchtbare vervolgcities op (zie hfdst 7. Toekomst)

Enquêteren

De deelnemers in Tilburg heb ik voor mijn onderzoek (project 3) een enquête laten invullen. De resultaten daarvan zitten verwerkt in dit verslag en in de bijlage is het allemaal terug te lezen. Het was heel interessant en bruikbaar om terug te lezen hoe zij het ervaren hadden.

Naast bovenstaande heb ik ook tijdens het onderwijs innovatie festival een enquête afgenomen met de aanwezige deelnemers aan mijn dialoogtafel ‘docudidactiek’. Ook dat heeft mooie inzichten opgeleverd (zie hfdst. 4.7)

4. Onderzoeksvragen

Hoofdvraag:

Kan docudidactiek een geschikte werkvorm zijn die jongeren gaat helpen naar buiten te treden, binnen een veilige omgeving, om over persoonlijke onderwerpen te praten?

Deelvragen:

1. Hoe creëer je de maximale veiligheid in een groep deelnemers zodat mensen zich open durven te stellen om hun verhaal te vertellen?
2. Hoe zorg je als begeleider voor een omgeving (setting the stage) om deelnemers aan te moedigen met de mini-docu open aan de slag te gaan?
3. Kan het maken van een mini documentaire nieuwe persoonlijke inzichten opleveren?
4. Welke minimale technische kennis en middelen zijn er nodig om in de huid van een documentairemaker te kruipen?
5. Hoe geef je als begeleider vorm aan het nagesprek?
6. Wat is de ideale groepsgrootte voor deelnemers aan docudidactiek?
7. Overdraagbaarheid: *Hoe maak je docudidactiek overdraagbaar naar andere trainers/docenten. En waar zou je dit kunnen inzetten?*

Deelnemer: "Ik heb geleerd over mezelf dat ik (nog steeds) altijd mag blijven vertrouwen op mijn creatieve proces. Jij als docent en de medecursisten waren daar onderdeel van, en daar ben ik heel dankbaar voor."

Deelvraag 1 - *Hoe creëer je de maximale veiligheid in een groep deelnemers zodat mensen zich open durven te stellen om hun verhaal te vertellen?*

Tijdens Docudidactiek gaan studenten aan de slag met een persoonlijk thema. Het doel is dat zij leren om een ingewikkeld thema of onderwerp vanuit hun eigen invalshoek te vertellen. De output is een (concept) voor een mini-documentaire over een persoonlijk thema. De studenten mogen zelf een thema kiezen. Van belang is het creëren van een veilige, open leeromgeving. In dit kader kwam ik op een theorie beschreven door Amy Edmondson. Zij omschrijft een begrip dat zij *Psychologische veiligheid* noemt: een klimaat waarin mensen interpersoonlijke risico's durven te nemen. *“Een psychologisch veilig klimaat ontstaat pas wanneer vertrouwen, vrijmoedigheid en drive om het verschil te maken aanwezig zijn.”* (Edmondson, 2019). In deze 3 elementen zit een overlap met mijn docudidactiek situatie. Vertrouwen is iets onzichtbaars en beroept zich niet op een wiskundige wet maar vloeit voort uit een eigen persoonlijke keuze. Bij Vrijmoedigheid moet gedacht worden aan de vrije keuze en zelfvertrouwen in een goede keuze daarin. Wie vrijmoedig is kan autonoom aan het werk gaan zonder keuzestress. De drive om het verschil te maken heeft te maken met wie jij bent en hoe je jezelf aan anderen wil presenteren. Wie een verschil wil maken kiest niet voor de minste weerstand. Deze drie elementen zijn ook zeer van toepassing op het creëren van veiligheid bij docudidactiek. Wat ook een belangrijk aspect is waar Edmondson aan appelleert is dat er vrijheid moet zijn om fouten te mogen maken.

Na Project 1 waar ik bij Nimeto Vakschool, bij de Creatieve Ruimtemakers, een eerste pilot heb gedraaid van Docudidactiek, ga ik dit format verder door ontwikkelen voor een nieuwe doelgroep en innovatie voor een nieuwe context. Binnen de (geestelijke) gezondheidszorg en het maatschappelijk werk zijn veel thema's en onderwerpen vaak moeilijk bespreekbaar of taboe. Door in kleine groepjes in sessies van een aantal weken met elkaar aan het werk te gaan, middels het maakproces van een mini-documentaire, hoop ik te kunnen ontdekken of er binnen deze groep ook een effect is als het gaat om het wegnemen van drempels en openbreken van sommige dilemma's. Daarin ga ik zoeken naar juiste werkvorm die daarbij past. Hieronder een korte beschrijving van de werkvormen die ik binnen Nimeto heb uitprobeerde. De vraag is wat voor een soort deelnemers ik straks voor mijn neus krijg en in hoeverre die past bij de situatie.

Project 2 met Marleen Proost (klasgenoot en docent aan Haagse Hogeschool)

Aan het begin van Jaar 2 kwam Marleen bij mij met het verzoek om samen te werken, zou ik dit project 2 kunnen noemen. Geef het beestje een naam. Prima. Wat ik een mooie kans vond omdat Marleen ogenschijnlijk andere doelgroep en dito studenten in haar onderzoek had zitten. Deze studenten (hbo verpleegkunde) kregen te maken met een profileringsopdracht, en aan mij de vraag of ik docudidactiek daarvoor in een aangepast jasje kon gieten. Een behoorlijk ander format, dit waren studenten zonder enige ervaring met audiovisuele middelen, storytelling of creatieve skills in het algemeen. Vraag was of we in staat zouden zijn om ze in een half uur tijd een opdracht uit te leggen, zelfstandig aan het werk laten gaan en nabespreken met een klasgenoot. Belangrijk om daarin vooral de vraag te stellen: wat was het doel van deze profileringsopdracht? Mijn doel was een andere dan voor Marleen. Daar waar Marleen druk doende was met haar “Hart Hoofd Handen” wilde ik experimenteren met de vorm van docudidactiek. Ik was benieuwd in hoeverre deelnemers met zo weinig voorkennis en skills in staat bleken om tot een bepaald reflectieniveau te komen. In mijn docufilm heb ik een aantal fragmenten opgenomen van het werk dat de studenten hebben opgeleverd. Het project is ongoing omdat Marleen de opdracht nog steeds uitvoert naar mijn weten. In het proces hebben we de opdracht wel steeds wat aangescherpt. Alle informatie en achtergrond is terug te vinden in mijn project 2 verslag.

Deelvraag 1 - *Hoe creëer je de maximale veiligheid in een groep deelnemers zodat mensen zich open durven te stellen om hun verhaal te vertellen?*

Er zijn legio pedagogische tips en wetmatigheden om bij de start van een workshopreeks of lessen meteen een goede (veilige) start met de groep te maken. Dat begint al met de fysieke plek en hoe je deelnemers positioneert in de ruimte. Ze aankijkt en groet als ze binnenkomen. Namen onthouden en herhalen. Ik heb in mijn onderzoek niet gefocust op de standaard didactische regels, maar ik ga ervan uit dat potentiële docenten de didactische vaardigheden al bezitten als zij met docudidactiek aan de slag willen, dus dat de docenten of coaches deze kennis al hebben meegekregen tijdens een leraren- of coachopleiding. Om deelnemers elkaar beter te laten leren kennen en om de veiligheid in de groep te stimuleren heb ik een foto opdracht geïntroduceerd. Daar wil ik wat meer over vertellen. Ik vroeg ik iedereen vóóraf een persoonlijk beeld of foto mee te nemen (waar zij niet zelf zichtbaar op zijn) naar de allereerste bijeenkomst. Dus een beeld niet van zichzelf maar van iets of iemand anders. Ik zorgde ervoor dat ik alle beelden (foto's) digitaal verzameld had voor aanvang van de eerste bijeenkomst en projecteerde ze digitaal op een (groot) scherm.

Belangrijk voor deze opdracht is dat er ruimte is voor diversiteit en inclusiviteit en iedereen kan zijn wie hij wil zijn. *“voor psychologische vrijheid is het belangrijk dat je voor 100% wordt geaccepteerd zoals je bent”* (Edmondson, 2019) Tijdens de workshops in Tilburg merkte ik dat deze opdracht ervoor zorgt dat het ijs snel gebroken wordt en mensen ook onderling vragen aan elkaar gaan stellen. Om de veiligheid en vertrouwen in een groep op te bouwen of te verstreken werkt dit heel goed.

Voorbeeldvragen

- Waarom heb je dit beeld of deze foto gekozen?
- Waar was dit precies en wanneer?
- Wat denken andere deelnemers als ze dit beeld zien?
- Heb je dit beeld vaak terug gezien, of met anderen gedeeld?
- Als je de opdracht nu nog een keer zou krijgen, zou je dan weer dit beeld kiezen?
- Als je zelf een nieuw beeld over dit onderwerp zou mogen maken, wat zou dat dan zijn?

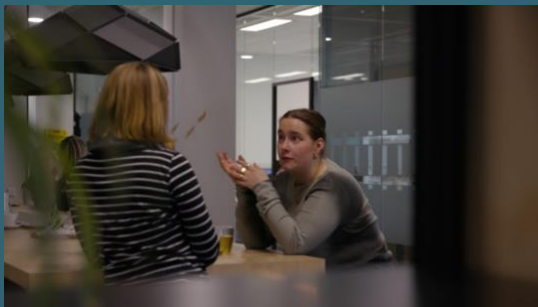

^ Hierboven een aantal voorbeeldvragen en drie foto inzendingen van deelnemers. De foto uiterst links was van Merel uit Tilburg.

Deelnemer Merel: "je ziet hier mijn opa en oma tijdens Corona tijd. Dit was voor hun een hele moeilijke tijd omdat ze ons helemaal niet mochten aanraken. Via mijn hond hadden we toch nog een soort fysiek contact met elkaar. Deze foto vertelt dus eigenlijk een veel groter verhaal dan alleen wat je ziet"

Deelvraag 2: *Hoe zorg je als docent/begeleider voor een omgeving (setting the stage) om deelnemers aan te moedigen met de mini-docu open aan de slag te gaan?*

Om als begeleider een omgeving (setting the stage) te scheppen om deelnemers aan te moedigen met de mini-docu aan de slag te gaan is het oerknal interview om mooi hulpmiddel. Tijdens het oerknal-interview gaan deelnemers in een interviewvorm op zoek naar het “oerknal” moment in hun eigen leven. Dat mag van alles zijn, en geef ook even de tijd om ze daarover na te laten denken. In twee- of drietallen interviewen ze elkaar met behulp van een stuk of vijf gegeven vragen. Uiteraard mogen en kunnen ze ook zélf vragen bedenken of doorvragen op de gegeven vragen. Tijdens de interviews kreeg ik terug dat ze vooral ook wel even tijd nodig hebben om te bedenken wat voor hun precies dat “oerknal” moment is geweest. Het kan namelijk zo zijn dat dit er meerdere waren. Tijdens mijn onderzoek merkte ik dat het wel een hele efficiënte manier is om wat sneller tot een gelaagd gesprek te komen en niet blijft hangen in koetjes kalfjes.

Voorbeeldvragen

- Wat is een belangrijke gebeurtenis in je leven geweest en waarom?
- Wat is een verhaal of gebeurtenis die je nooit meer zal vergeten? En waarom?
- Waar ben je heel erg trots op van jezelf en waarom?
- Wie is jouw meest favoriete persoon op aarde, en waarom?

Het werkt goed om ze dit in tweetallen te laten doen. Bij de drietallen zie je dat ze dan toch uiteindelijk 1 persoon minder aandacht geven. Maar met oneven aantallen of groepen die niet anders zijn samen te stellen kun je ook 3 tallen laten maken. Laat ze het interview ook uitwerken of bespreken met de groep.

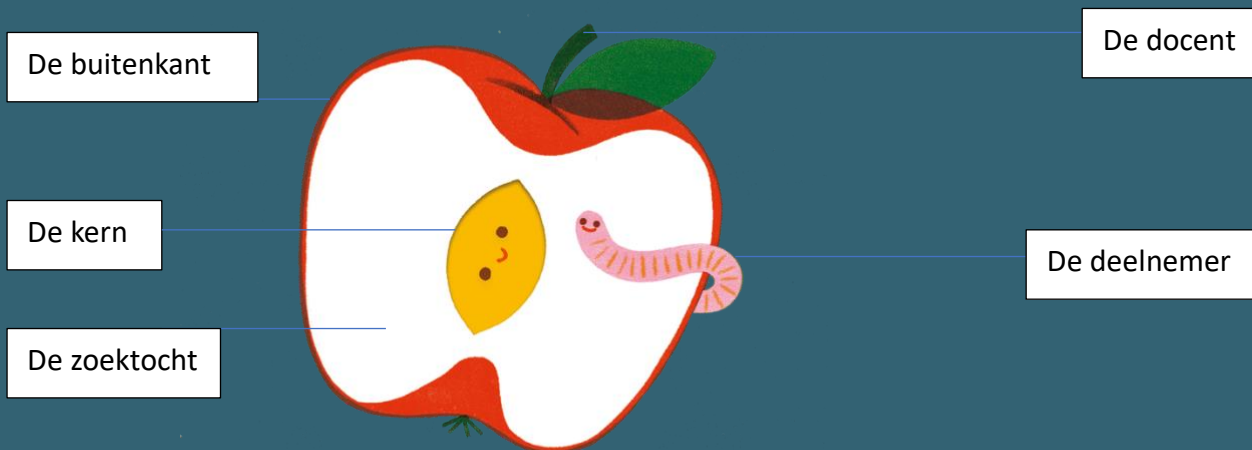
Deelvraag 2: Hoe zorg je als begeleider voor een omgeving (setting the stage) om deelnemers aan te moedigen met de mini-docu open aan de slag te gaan?

Motivatie

Maar wát is nou precies docudidactiek? En in welke situatie heeft het een effect? Hoe kom je tot de kern? Ik heb geprobeerd antwoord te zoeken naar deze vraag, en dat blijft lastig om heel kort te beantwoorden. Maar ik doe een poging om het in één zin samen te vatten: een audiovisuele reflectie methode waarin deelnemers leren over zichzelf, hun mede deelnemers en hun (persoonlijke) omgeving. Het delen middels een audiovisuele presentatie en van persoonlijke verhalen met elkaar en aan elkaar. Ik heb afgelopen jaren zoveel prachtige voorbeelden voorbij zien komen, dat is teveel om op te noemen. Maar ik mag er (met toestemming) twee voorbeelden uit pikken die voor mij symbool staan, voor wat docudidactiek is en wat het kan betekenen voor deelnemers. Er zijn natuurlijk wel een paar voorwaarden om tot dit resultaat te kunnen komen, maar daarover straks meer.

Voor mij zijn er twee voorbeelden die eruit springen. Deze voorbeelden zijn in mijn optiek een beetje “de belichaming” van docudidactiek en hoe het precies op zijn plek kan vallen. Van onderstaande voorbeelden heb ik ook een fragment in mijn documentaire opgenomen. Quinty vertelt het verhaal van haar Moeder met diagnose Parkinson en Eveline bespiegelt het proces van haar eigen zusje met kanker. Dat deze meiden mede met de hulp van docudidactiek in staat zijn gesteld om deze onderwerpen te bespreken en daar zelf nieuwe inzichten bij te krijgen was voor mij een prachtig voorbeeld van wat docudidactiek teweeg kan brengen in korte tijd.

De appel

^ Aan de hand van een appel wil ik laten zien waar voor mij de kern zit van docudidactiek en wat daarvoor nodig is. Immers niet iedereen kan deze workshop- werkvorm geven of volgen. Wie zijn er geschikt en waarom? Ik leg hieronder uit hoe dat in elkaar steekt.

De docent (de steel)

Allereerst moet je een docent of workshopleider hebben die als een steel (houvast) fungeert waar de deelnemers zich toe kunnen richten als zij dreigen los te laten. De deelnemers moeten zich veiliger voelen en houvast hebben aan een docent of workshopleider. In de regel moet dit iemand zijn met de volgende eigenschappen: zich kunnen inleven in de doelgroep (jongeren), fantasierijk en out-of-the-box kunnen denken, improvisatievermogen en basis kennis van storytelling. Het hoeft niet persé een filmmaker te zijn, maar wel bij voorkeur een (kunst) docent of coach, of in elk geval iemand met een bepaalde bagage op het gebied van; groepsbegeleiding, coaching, storytelling, beeldende kunst, of een combinatie daarvan.

De deelnemer (de nieuwsgierige worm)

In principe kan iedereen deelnemen, maar is de methode vooral geschikt voor (jong) volwassenen. Ook heb ik gemerkt dat de deelnemers een grote kans van slagen hebben als zij zichzelf hebben aangemeld of ingeschreven, ipv dat het als verplicht vak of workshop in een programma wordt opgenomen. Sterker nog: bij de vrijwillige deelname haakten er slechts enkelen af, bij de verplichte module waren er slechts enkelen die daadwerkelijk met een eindresultaat kwamen opdagen. Die vrijwillige deelname zorgt dus wel voor een laagdrempeligere grondhouding en dat deelnemers sneller tot de kern kunnen komen. Ook heb ik gezien dat deelnemers hierdoor meer in staat zijn en zich open durven te stellen naar anderen toe. De motivatie om mee te doen is wel een essentiële factor, daar valt of staat een resultaat wel mee. Voor iedereen kan dat resultaat overigens anders zijn en het hoeft ook niet altijd een compleet afgemonteerde, spetterende film te zijn.

De buitenkant (de schil)

Bij aanvang van de workshop- lessenreeks beginnen we bij de schil. Dat wil zeggen dat we beginnen met de ontdekking van het genre en het product waar we mee aan de slag gaan. Waarom noem ik dit de schil? Omdat ik gemerkt heb dat ik bij de vormen die ik uitgetest heb waarbij we maar één workshop of bijeenkomst hadden eigenlijk nooit verder kwamen dan het onderwerp aanraken en blijven hangen in een kennismakings rondje. Om echt een stap verder te komen is het dus van belang de tijd te hebben en nemen om door te dringen tot het vruchtvlees en uiteindelijk tot de kern.

De zoektocht (het vruchtvlees)

De langste fase gebeurt eigenlijk buiten de workshopvorm om. Dit is de persoonlijke zoektocht (fascinatie) naar een thema of onderwerp. Dit proces vindt plaats tussen de eerste bijeenkomst en de eindpresentatie. Het vruchtvlees staat voor mij symbool voor voeding die nodig is om een thema of onderwerp uit te diepen. Tijdens deze fase is het wel van belang dat de deelnemer altijd even terug kan grijpen op zijn begeleider en/of mede deelnemers om te checken waar hij/zij staat in het proces. In de zoektocht zullen namelijk momenten komen dat er afgedwaald wordt van de hoofdvraag, of dat de route naar de kern moet worden bijgesteld.

De kern (de pitten)

De kern zijn bij een appel natuurlijk de pitten. Die staan ook weer symbool voor iets nieuws. Vanuit de kern kun je weer verder doorpakken en zoeken naar de elementen die voor jou belangrijk waren in deze reeks van workshops. En wellicht wil je met jouw idee of film verder door ontwikkelen.

Deelvraag 2: *Hoe zorg je als begeleider voor een omgeving (setting the stage) om deelnemers aan te moedigen met de mini-docu open aan de slag te gaan?*

In project 3 staat de persoonlijke drive en ontwikkeling van deelnemers centraal en daar zit geen beoordeling aan gekoppeld. Er zijn wel kaders waar de deelnemers mee aan de slag moeten. Ook heb ik een reeks van 3 workshops gedefinieerd en uiteen gezet, zodat er voor de deelnemers wel een duidelijke structuur en verloop van tijd (en deadline) herkenbaar is. Maar voor mij stond het onderzoek centraal en de vraag; wat zijn de inzichten van de deelnemers, en hoe kunnen docenten zélf aan de slag met docudidactiek? Dat kan door onderstaand stappenplan te volgen. Een stappenplan is nooit compleet lineair en er zijn altijd marges, vormen van overlap of begin van een volgende stap. Ook het aantal workshops hoeft niet persé exact hetzelfde aantal te lopen als de stappen. Maar over het algemeen is het wel zo dat het proces van maken en tot een gewenst resultaat komen het beste gewaarborgd als onderstaande stappen zoveel mogelijk in die volgorde worden afgelopen.

Stappenplan

1 Introductie

In de eerste stap gaan studenten aan de slag met het verkennen van onderwerpen en thema's waar zij zich persoonlijk tot aangetrokken voelen, of die zij moeilijk kunnen verwoorden en daarom verfilmen. Dit kunnen ze delen met andere studenten of docenten. Op basis daarvan zoeken ze verder en werken ze het verder uit. Dit gebruiken ze vervolgens als springplank om aan hun eigen persoonlijke verhaal en identificatie te koppelen.

2 Opnames

De tweede stap is een fase die eigenlijk constant plaats kan vinden omdat er ook gebruikt kan maken van bestaand materiaal, en bij aanvang van de opdracht direct opnames gemaakt zouden kunnen worden. Geef ze van tevoren de technische tips (zie bijlage) mee hoe te filmen en hoe de mobiele telefoon in te stellen. Het is aan te bevelen om ze een test te laten doen, en ook vooral aandacht te besteden aan geluid. Het is ook toegestaan om bestaand (archieff- of stock) materiaal te gebruiken. Wijs ze dan wel even op de beeldrechten. Veelal zullen de producties alleen voor intern gebruik zijn dus dan is het niet zo erg.

3 Montage

De montage van de beelden is een belangrijke omdat hier bepaald wordt wat de kijker straks gaat zien en in welke volgorde de deelnemer zijn beelden gaat selecteren. Probeer ze te laten experimenteren maar vooral ook benadrukken dat het niet persé helemaal vol met effecten hoeft. In CapCut zitten natuurlijk allerlei grappige, snelle en leuke effecten. Maar de vraag is: waarom gebruikt iemand een effect? Met welk doel? Wijs ze erop dat ze vooral functioneel gebruik maken van effecten. Het verhaal is het belangrijkste.

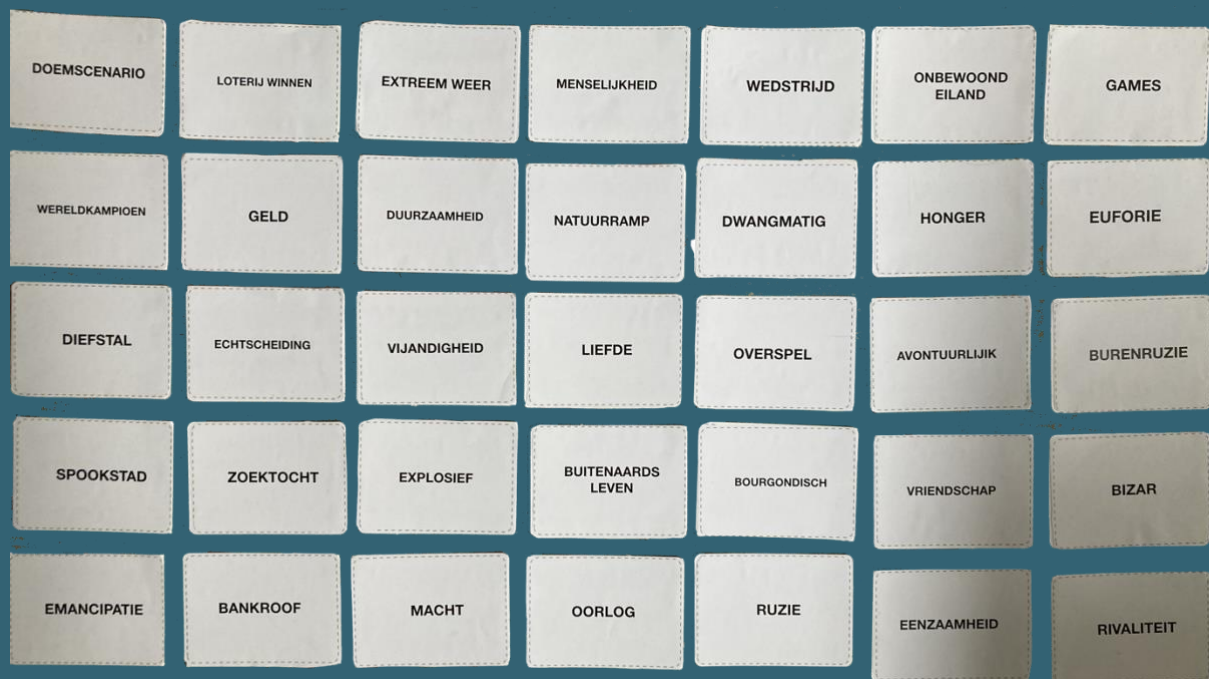
4 Nagesprek

Reflectiegesprek met groep klasgenoten en docent. Voor het nagesprek is de instructie te gebruiken uit de bijlagen. Als er meer tijd is, bijv. een langere lessenreeks, kun je ook de films in een donker lokaal kijken, of zelfs met een beamer in een filmzaaltje of iets dergelijks. Voor de beleving wel leuk. Maar belangrijkste is dat iedereen zijn of haar verhaal heeft kunnen vertellen. Het gaat niet om het beste of meest kwalitatieve filmpje. Zorg ervoor dat de andere deelnemers ook actief meedoen, bijv. door ze te vragen wat zij ervan vonden.

Deelvraag 2: Hoe zorg je als begeleider voor een omgeving (setting the stage) om deelnemers aan te moedigen met de mini-docu open aan de slag te gaan?

Zoals ik eerder vertelde in begin van dit verslag (pag 8), na mijn eerste sessies met MBO studenten merkte ik dat sommige deelnemers het lastig vonden om letterlijk een onderwerp of thema beet te pakken en mee aan de slag te gaan. Daarom kan het heel waardevol zijn om ze een eindje op weg te helpen. De inspiratiekaarten (zie bijlage) zijn puur als middel om een gesprek of gedachtegang op te zetten. Het is niet dat de kaart ook letterlijk als vertrekpunt dient te worden ingezet. Je als docent of begeleider kan uiteraard ook zélf onderwerpen toevoegen, of weghalen. Misschien wil je wel dat ze een onderwerp of thema moeten verfilmen? Deelnemers kunnen de onderwerpen scannen en bij zichzelf ontdekken of het iets triggert bij ze.

Ik heb gemerkt dat er best wat deelnemers zijn die het prettig vonden om getriggerd te worden door een begrip, definitie of omschrijving. Het kan ook werken om kaarten met afbeeldingen neer te leggen. Dat is een leuke variant. Het voordeel van begrippen die geschreven zijn is dat het meteen heel concreet is en dat is voor de minder creatieve breinen ook wel lekker. Het werkt ook om ze de inspiratiekaarten met elkaar te laten bespreken, de andere deelnemer kan middels een vraag-antwoord situatie meer de verdieping opzoeken. Hierdoor ontstaan weer nieuwe invalshoeken en ideeën.

Deelnemer: “Ik ben begonnen met een inspiratiekaart. Dat was wel fijn want daardoor kreeg ik een soort spark voor een idee. Door dit met mijn partner te bespreken kwam ik steeds verder op weg.”

Deelvraag 3: *Kan het maken van een mini documentaire nieuwe persoonlijke inzichten opleveren?*

Uit de enquête die ik heb gehouden kwamen hele mooie quotes terug van deelnemers. Daarover straks meer. In de bijgevoegde docufilm over "Making of Docudidactiek" is te zien en horen welke inzichten ik zelf heb opgedaan bij het maakproces van mijn eigen documentaire. Ik merkte dat sommige studenten / deelnemers het soms lastig vonden om inspiratie voor een onderwerp op te doen en gewoon te gaan starten. Ik vond tijdens de opleiding het boekje "Zo Werken Wij" van Sacha Bronwasser. Dit boek geeft een mooi inkijkje in de keuken van 10 Nederlandse kunstenaars, met elk zeer uiteenlopende disciplines en werkmethodes. Belangrijke centrale vragen zijn: Wat drijft iemand? Waar haalt de kunstenaar zijn inspiratie vandaan? Maar ook welke technieken heeft iemand gebruikt en waarom? We komen via de interviewster dichtbij de kunstenaars en hun maakproces en hoe zij beïnvloed zijn door hun jeugd en omgeving. In het kader van Maakprocessen voor mij een erg interessante aanvulling op mijn eigen inzichten. Een kunstenaar die ik eruit zou willen lichten is: Guido van der Werve, hij is een Nederlandse (beeldend) kunstenaar die dmv experimentele situaties waar hij zelf aan deelneemt en film(fragmenten) een vorm van zelfonderzoek uitvoert door extreme (al dan niet geënceneerde) situaties te verzinnen en op te nemen op film. Naast het stukje inspiratie opdoen voor een onderwerp was er nog een interessant element wat ik ontdekte in dit boekje.

Quote vd Werve: *"Kunstmaken is een heel simpel proces, in de eerste fase ben je aan het dagdromen. En in de tweede fase word je slachtoffer van je eigen dagdromen. Dat levert een heleboel gedoe en af en toe mooie momenten op."* (Bronwasser, 2011, pag 14)

Bovenstaande quote vond ik mooi aansluiten bij mijn zoektocht naar wat "docudidactiek" kan betekenen. Vanuit dat makerschap wilde ik heel graag ook nog zélf een aantal collega documentairemakers interviewen met dezelfde uitgangspunten en centrale vragen als bij Guide van der Werve en de andere kunstenaars in "Zo werken wij"

Vanuit mijn eigen maakproces was ik benieuwd hoe andere filmmakers dit proces ervaren hebben. Ik heb voor mijn onderzoek ook nog twee filmmakers geïnterviewd, die het maakproces van een documentaire hebben ingezet voor hun eigen onderzoek en vanuit een eigen fascinatie voor een thema: introspectie. Een aantal interessante resultaten daarvan heb ik in dit verslag en in de film verwerkt. Om te beginnen heb ik Jesse van Venrooij, documentairemaker en maatschappelijk werker geïnterviewd. Ik kende al gedeeltelijk zijn verhaal maar was op zoek naar een stukje verdieping en persoonlijke reflectie op zijn proces en het maken van documentaires in het algemeen. Vanuit zijn werk als maatschappelijk werker kwam hij in aanraking met het medium film. Het mooie aan zijn proces vind ik dat hij dus vanuit een andere discipline het documentairemaken is gaan gebruiken om zijn eigen verwondering (en angst) te leren doorgronden. Hij vertelt mij dat hij al van kinds af aan is gefascineerd door het thema: dood. En uitgerekend hij wordt gevraagd door iemand om zijn euthanasie wens te filmen en publiceren. In mijn optiek een prachtig voorbeeld van een persoonlijke zoektocht en maakproces.

Deelnemer: *"Ik heb geleerd dat iedereen eigenlijk wel iets mee maakt of iets kent waar iemand een documentaire over zou kunnen maken. Super mooi om de verhalen van anderen te zien, het besef dat iedereen iets moois neer zet was super gaaf."*

Deelvraag 3: *Kan het maken van een mini documentaire nieuwe persoonlijke inzichten opleveren?*

> **Jesse van Venrooij, sociaal ondernemer en**

documentairemaker

Jesse:

“Je gaat een ontwikkelingsproces door, elke keer dat je een film maakt. Dat kan klein en groot zijn. Van een simpel technisch dingetje tot een maatschappelijk probleem of thema. Je gaat het je helemaal eigen maken. Als je een theorie leest in een boek over een bepaald onderwerp dan zijn dat maar letters, die voel je niet. Die lees je misschien wel 10 x maar het blijven dezelfde letters. Maar als je ergens een film over maakt moet je én die letters lezen om ergens meer kennis over te vergaren, je moet erover gaan praten of observeren van iemand die in zo’n situatie zit. Vervolgens zit je urenlang te monteren en repeteren van de informatie die tot je komt en je merkt dat je eigen proces daar ook iets in gaat doen. Je hart gaat daarin meedoen als het een onderwerp is dat je aan het hart gaat.”

In mijn zoektocht naar makers die ook vanuit een andere discipline en met een diepere motivatie een documentairefilm zijn gaan maken kwam ik uit bij Marieke de Bra. Haar film, en bijbehorende maakproces en verhaal, spraken mij erg aan. Het principe van docudidactiek wordt in mijn optiek ook hier aangeraakt en mooi geïllustreerd. Marieke zocht naar een vorm en manier om haar verlatingsangst en issues uit het verleden aan te gaan. Toen dat niet lukte met fotografie kwam ze op het idee om een documentaire te gaan maken. Het is mooi om te zien hoe zij tijdens dit proces tegen verschillende aspecten van zelfreflectie aanloopt en de ontwikkeling die ze uiteindelijk doormaakt.

> **Marieke de Bra, fotograaf en documentairemaker**

Marieke:

“Je kunt met fotografie wel een verhaal laten zien van begin tot eind, maar met film kun je het letterlijk meegeven. Met film kun je mensen spreken en dat ook weer laten zien aan de kijker en ik denk dat je op die manier veel meer bezig bent met het overbrengen van het verhaal.”

Een ander aspect dat ik interessant vond aan het maakproces van Marieke is dat zij vooral met haar mobiele telefoon heeft gefilmd. In het interview refereert ze daar ook naar en het effect van de beeldtaal. In een persoonlijke zoektocht naar een eigen onderwerp of thema leent het filmen met laagdrempelige middelen zich uitstekend om het verhaal beter over te brengen op je publiek.

Marieke:

“Je kunt ook je film met een mobiel filmen en ik vind dat ook wel een mooie beeldtaal zeker als het een persoonlijk of intiem onderwerp betreft.”

Deelvraag 3: *Kan het maken van een mini documentaire nieuwe persoonlijke inzichten opleveren?*

Als je dit soort reacties terugkrijgt is dat wel fijn om te horen, omdat je zelf wel het idee hebt dat je onderzoeksvraag beantwoord zou kunnen worden met JA, maar of dat ook door de deelnemers zo ervaren is? Ik kan toch wel concluderen dat het maakproces nieuwe inzichten ook bij de deelnemers oplevert. Gezien de reacties die ik terug heb gekregen.

Hieronder even een aantal mooie reacties op een rij gezet:

Deelnemer: "Ik vond het heel mooi om elkaars verhalen te horen, en hoe ieder zijn eigen proces verloopt. En ook hoe open iedereen was tegen elkaar en hoe Tjeerd open was en zoveel laat zien waarvan hij zélf ook heeft geleerd."

Deelnemer: "Ik heb gezien hoe mensen op verschillende manieren naar hetzelfde onderwerp kunnen kijken."

Deelnemer: "Over mezelf heb ik ook geleerd dat dit een manier is om het meer te beseffen wat er speelt. Als het onderwerp mij iets doet, moet ik ook beseffen dat het anderen ook wat kan doen."

Deelnemer: "Ik heb geleerd over mezelf dat ik (nog steeds) altijd mag blijven vertrouwen op het creatieve proces. Jij als docent en de medecursisten waren daar onderdeel van, en daar ben ik dankbaar voor."

Deelvraag 4: *Welke minimale technische kennis en middelen zijn er nodig om in de huid van een documentairemaker te kruipen?*

Het verhaal van de deelnemers wil je natuurlijk zo goed mogelijk op iedereen over laten komen. Beeldtaal is een belangrijk aspect in de hedendaagse communicatie. Om ze een klein beetje op weg te helpen is de compositie opdracht heel bruikbaar. Laat deelnemers met hun mobiele telefoon opnames maken. Volg hiervoor de technische instructies uit de opdracht (bijlage) en zorg ervoor dat ze hun raster-optie aanzetten in de instellingen van hun mobiel. Laat ze op pad gaan met de mobiel en beelden verzamelen van de omgeving waar ze gaan rondlopen. Geef ze de opdracht om in elk geval te filmen: 1 x een voorwerp of bewegend object (denk aan een fiets of auto), 1 x een talking head (denk aan een klasgenoot) en 1 x een establishing shot (omgevingsshot). Geef ze een thema mee, bijv: natuur, vakantie, vervoer, sport, etc.

Deelnemers worden geen filmmakers of profi cameramensen. Ze mogen (graag zelfs) dus best experimenteren met allerlei standpunten. Ik heb veel werk terug gezien en het is ook juist heel goed om ze niet teveel kaders mee te geven. Maar er zijn wel een aantal basis componenten die kunnen helpen in het kiezen van de juiste momenten en kaders. Zodat ze in de montage ook voldoende het verhaal kunnen vertellen dat ze voor ogen hebben.

CapCut

Deelnemer: "CapCut is eigenlijk ideaal voor de montage. Het was veel makkelijker dan ik dacht."

Deelvraag 5: Hoe geef je als begeleider vorm aan het nagesprek?

Onmisbaar in docudidactiek en het welslagen ervan is de gezamenlijke afsluiting en het kijken naar elkaars werk. Door met elkaar samen te kijken naar de eindwerken en erop te reflecteren ontstaan weer nieuwe inzichten. Als je kijkt naar de theoretische kaders die daarover beschikbaar zijn komen er interessante passages naar voren die ook van toepassing zijn op docudidactiek. “De nabespreking is van invloed op het groepsdynamisch proces. De deelnemers en de begeleider praten met elkaar over het werk, waardoor het onderling contact wordt bevorderd en de cohesie en het vertrouwen in de groep worden vergroot.” (Budde, 2008. Pag 160). Door de eindproducten (in mijn geval docu’s) met elkaar te bekijken en in de groep te bespreken, zonder dat er een oordeel of toetsing aan gekoppeld is, zie je dat deelnemers op een hele andere manier gaan kijken en meer gaan invoelen met het onderwerp en persoon die het werk gemaakt heeft. “Door er samen met deelnemers naar te kijken en erover te praten, wordt er een beroep gedaan op hun kundigheid en vermogen om anderen te helpen. Dit kan leiden tot versterking van het gevoel van eigenwaarde en uitbreiding van mogelijkheden” (Budde, 2008 pag. 160). Tijdens dit proces is het uiteraard van belang om, zoals eerder beschreven aan de hand van de theorie van Amy Edmondson de psychologische vrijheid te waarborgen.

Ook is het belangrijk te beseffen dat het proces nog door kan lopen ná de reflectie bijeenkomst. Misschien heeft iemand zijn film niet afgekregen, of heeft iemand juist nog meer inspiratie gekregen verder door te onderzoeken en maken. Stel het laten zien van een complete film dus niet verplicht. De nabespreking zorgt voor een vorm van kritische reflectie op het onderwerp en hoe de persoon zelf daarin staat. Het is van belang om te benadrukken dat er géén beoordeling is en er geen sprake is van GOED of FOUT. Iedereen heeft zijn eigen maakproces doorgemaakt. Hoelang je per deelnemer bezig bent hangt er ook erg vanaf. Het is wel aan te raden van tevoren even te checken wie er allemaal, welk soort werk hebben gemaakt en hoelang ze denken bezig te zijn. Als je de volle 2 uur pakt kun je ongeveer 10 a 15 min per deelnemer gebruiken voor het nagesprek.

Voorbeeldvragen tijdens het nagesprek.

- wat heb je allemaal gefilmd? hoe heb je dat aangepakt?
- hoe ben je tot bepaalde keuzes gekomen voor locaties
- hoe heb je het technisch gedaan?
- waar liep je tegenaan? hoe heb je dat opgelost?
- wat is de (werk) titel van het project? waarom?
- wat heeft het maken van deze mini docu gedaan met je als persoon?

Het gaat er met nadruk NIET om wie het b ste filmpje heeft. Het is immers geen beoordeling. Het is een beschouwing en reflectie achteraf. Belangrijke vraag die centraal staat is: wat heb je geleerd? Als inspiratie heb ik gekeken naar de documentaire van de Das Arts methode.

Deelvraag 6: Wat is de ideale groeps grootte voor deelnemers aan docudidactiek?

Ik heb gemerkt dat het werken met kleine groepen (4 tot 6 personen) het allerfijnst is. Maar ik realiseer me dat dit in de hedendaagse maatschappij (onderwijs en sociaal landschap) onmogelijk is vanwege budget kwesties. Het aantal studenten zou dan wel moeten gelimiteerd tot 14 omdat je anders niet in staat bent de aandacht te geven die nodig is tijdens de groepssessies. Je wil graag je aandacht kunnen verdelen en tijdens de groepssessies kwalitatieve gesprekken kunnen voeren met elkaar. Het nabespreken van alle werken kan simpelweg ook niet met meer deelnemers, want ten eerste qua tijd past het dan niet meer in een blok van 2 uur en ten tweede zal ook de aandacht voor de ingeleverde werken wegzakken en kwaliteit van aandacht verslappen. Daarnaast kun je in een kleinere groep makkelijker aandacht aan ieders verhaal geven een grote mate van betrokkenheid creëren en dit bevordert ook de psychologische veiligheid.

Deelvraag 7: Overdraagbaarheid: *Hoe maak je docudidactiek overdraagbaar naar andere trainers/docenten. En waar zou je dit kunnen inzetten?*

Op wo. 24 mei '23 heb ik een presentatie / workshop gegeven aan docenten en mensen die werken in of gerelateerd aan onderwijs. Na een korte introductie heb ik ook de deelnemers een korte enquête voorgelegd, wat of hoe zij denken docudidactiek in de eigen praktijk in te kunnen zetten. Kunnen zij met behulp van mijn verhaal en instructie er zélf mee aan de slag?

Je maakt het overdraagbaar door er een aantal concrete opdrachten bij aan te leveren en toe te lichten van waaruit docudidactiek vertrokken is. Een korte inleiding in combinatie met een kader zorgt voor een goede basis om te vertrekken. De gehele enquête is terug te vinden in de bijlagen. Maar hieronder even een aantal reacties.

Merel Brusselers, Docent Muziek: *Ik zie wel mogelijkheden om dit in te zetten voor mijn mentorlessen. Superhandig om zichzelf en elkaar te leren kennen dmv een verdiepend filmpje te laten maken. Met nadruk ook die vorm vrij laten en niet teveel kaderen zorgt waarschijnlijk voor een hele vrije invulling en maakt het ook leuker voor ze om mee aan de slag te gaan.*

Bob Aardewerk, Docent Grafisch Lyceum: *Voor onze Burgerschap of SLB lessen zie ik ook mogelijkheden. Ik ben wel nieuwsgierig hoe dit zou werken. Daarnaast zou ik graag af willen van al die reflectie verslagen schrijven, laat ze lekker een filmpje maken. Ook na het stagelopen bijvoorbeeld.*

Anne Swinkels, Docent CKV: *Ik zie ook wel combinaties mogelijk met muzieklessen of culturele uitstapjes. Nu zijn ze vaak wel aan het filmen maar doen ze er uiteindelijk niks meer mee. Ze stoppen het weg en het verdwijnt. Ook zie ik wel mogelijkheden in keuzedelen of vrije vakken ruimte.*

Loek Michiels, sociaal ondernemer (Stichting Vibe): *Wij zitten heel erg op het aanleren van de "21ste eeuwse vaardigheden" en we willen jongeren voorbereiden op de maatschappij met de nieuwe technieken die daarbij horen. We zijn nog in een startende fase van onze stichting en zoeken naar manieren om de jongeren beter te leren kennen. We hebben dus wel allerlei activiteiten maar hier ga ik wel op aan. Dus ik zou dit wel willen onderzoeken of dit ook past in het aanbod mee te nemen. Het is laagdrempelig en ik denk dat hier wel veel jongeren op aan gaan.*

Het is interessant om terug te krijgen van mensen die werkzaam zijn in het onderwijs of aanverwante sectoren welke mogelijkheden zij zien. Welke ik nog niet had gehoord was de inzet in het primair onderwijs, maar ook daar was iemand die het wel zag zitten.

Hieronder haar reactie:

Is het ook in primair onderwijs in te zetten?

Marlie Drijs, Schoolleider PO: *Ja dat zou zeker kunnen. We zien bij de bovenbouw kinderen zeker een mogelijkheid om ze dit in de vrije ruimte aan te bieden. D.m.v. film kunnen ze dingen ontdekken aan zichzelf, aan hun omgeving en elkaar. Ook leuk om dat te delen met ouders of andere klassen. Lijkt me heel interessant om hier meer over te komen te weten en dat te delen met mijn leraren.*

5. Conclusie

In dit onderzoek en bijgevoegde docufilm ben ik op zoek gegaan naar antwoord op de hoofdvraag. Het antwoord op de hoofdvraag vormt de samenvatting voor mijn onderzoek.

Hoofdvraag: Kan docudidactiek een geschikte werkvorm zijn die jongeren gaat helpen naar buiten te treden, binnen een veilige omgeving, om over persoonlijke onderwerpen te praten?

Docudidactiek kan een effectieve tool zijn binnen een onderwijs omgeving, bijvoorbeeld als een vrije ruimte van een curriculum om jongeren in gesprek te laten gaan over persoonlijke onderwerpen. Dat kan binnen voortgezet onderwijs, MBO of Hoger Onderwijs. Docudidactiek kan ook heel goed als workshopreeks aangeboden worden binnen het sociaal domein, denk aan buurthuis, stichtingen of andere semi overheids instanties. Docudidactiek is een manier om individuele jongeren over een onzichtbare drempel te laten stappen en in gesprek te laten komen over maatschappelijke en sociale thema's die van invloed zijn op hun directe leefomstandigheden. Door het maken van een korte documentaire kunnen zij binnen een veilige omgeving creatief bezig zijn en tegelijk zoeken naar onderwerpen die spelen in hun leven. Docudidactiek kan ook effectief zijn om een groep dichter bij elkaar te laten komen. Door gezamenlijk te kijken naar elkaars filmpjes en erover te praten achteraf ontstaan nieuwe inzichten en verbanden onderling.

Technische voorkennis is geen vereiste. De meeste jongeren van tegenwoordig hebben een mobiele telefoon en zijn prima in staat om daarmee te filmen. Met een eenvoudige app kunnen zij in mum van tijd tot een gewenst eindresultaat komen.

Het is wel belangrijk om van tevoren met elkaar het doel te bepalen en te kijken wat voor een soort groep je te maken krijgt. Een groep MBO studenten zal toch vaak (niet altijd) een iets andere benadering, aanvliegroute nodig hebben dan HBO studenten. Daarvoor kunnen de stimulerende werkvormen (zie bijlagen) ingezet worden om dat te ondersteunen. Daarnaast ben ik voornemens om ook andere groepen niet uit te sluiten, te denken valt aan; primair onderwijs of volwassenen (ouderen). Met de basiswerkvormen en een korte instructie zijn ook docenten of begeleiders zonder filmervaring in staat om docudidactiek te geven. Enige voorkennis of affiniteit met beeldend werk genieten wel de voorkeur.

Belangrijke elementen voor het slagen van een workshop reeks docudidactiek die naar voren zijn gekomen bij het beantwoorden van de deelvragen zijn:

- Veilige omgeving
- Vrijwillige deelname (op inschrijving)
- Geen oordeel vellen tijdens nagesprek
- Groep niet groter dan 6 tot 14 deelnemers
- Bevlogen en open minded docent met goede sociale vaardigheden
- Zelfde docent voor alle workshops
- Mobiele telefoon met een video app (CapCut)

Als deelnemers met elkaar afsluiten in een gezamenlijke viewing en openstaan voor elkaars reactie kunnen er echt hele mooie dingen ontstaan. Meerdere deelnemers hebben in mijn onderzoek aangegeven echt door docudidactiek anders naar zichzelf en hun problematiek zijn gaan kijken. Ook vond ik het interessant om te merken hoe docenten en mensen werkzaam in andere werkvelden tegen docudidactiek aankijken en kansen zagen om dit toe te passen in hun eigen (onderwijs) situaties. Concluderend kan ik zeggen dat docudidactiek een bijdrage kan leveren aan de totstandkoming van gesprekken over moeilijke onderwerpen.

6. Overige activiteiten

Tijdens het InScience filmfestival (Maart 2023) heb ik verteld over de ethische kant van het interviewen. Welke dilemma's kom je voor te staan als maker. Welke vragen stel je wel en welke vragen niet. Wat is ethisch nog verantwoord? Het was interessant om vanuit mijn eigen ervaring te vertellen en ook te beseffen dat deelnemers aan docudidactiek workshops hier natuurlijk ook mee te maken krijgen. Ik wil in de ontwikkeling van het format daar nog wel meer aandacht aan gaan besteden. Hoe bedenk ik een extra werkvorm waarin de deelnemers leren de juiste vragen te stellen op het juiste moment. Alles valt of staat daarin wel met een duidelijk beeld over het onderwerp zélf en het verhaal dat iemand wil vertellen. Want als je voor jezelf niet weet waarom je een documentaire wil maken is het ook lastig om de goede vragen te stellen.

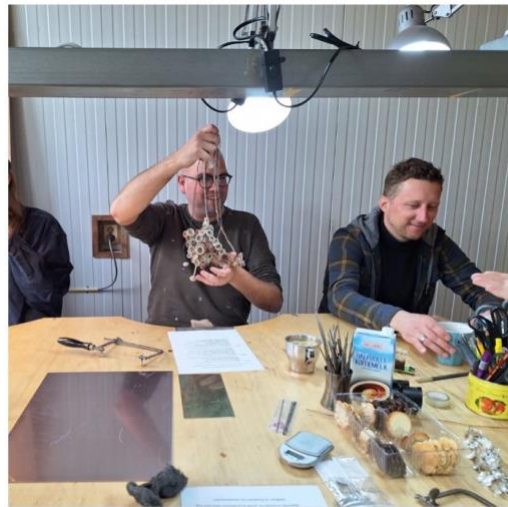

InScience vertoont een aantal films waarin interviews over complexe, gevoelige of pijnlijke onderwerpen zoals trauma, centraal staan. Mediawetenschapper Judith Keilbach (UU) is gespecialiseerd in interviewen van mensen met trauma, verdriet of angst en ging hierover in gesprek met mij.

Explore 2.0 (April 2023)

Bij een groepje klasgenoten, waaronder ik, Rinus en Nika, leefde enorme behoefte om nog een keer met een groep klasgenoten op pad te gaan. Het doel was meerledig: elkaars afstudeerplannen presenteren, inspiratie opdoen, maken, genieten en leren van elkaar. Uiteindelijk zijn we met een groep van 12 klasgenoten terecht gekomen in Marknesse, Blokzijl en Emmeloord. Organiserend comité: Rinus, Tjeerd, Nika en Su.

Eigenlijk kwamen deze dagen zoveel mooie dingen met elkaar samen. De gedeelde passie om creatief bezig te zijn, en (samen) dingen te maken. Elkaar de vraag stellen: waarom je iets gaat maken. Ook tijdens gesprekken met mede klasgenoten over het maakproces hebben weer een bijdrage en inzichten geleverd voor docudidactiek.

7. Toekomst

Na bijna twee jaar van lessen geven, workshops leiden, onderzoek doen, interviewen, kennis delen, testen, lessen volgen, samenscholen en af en toe biertjes drinken is het tijd geworden om de balans om te maken. Als ik een conclusie moet trekken is dat docudidactiek een ontzettend waardevolle tool kan zijn voor iedereen die werkzaam is in de onderwijs- sociale of maatschappelijke sector. Docudidactiek leent zich voor een alternatieve vorm van zelfreflectie, persoonlijk onderzoek en meer. Het is wel noodzakelijk om de tijd te hebben en nemen. Groepen groter dan 14 deelnemers is niet aan te bevelen, tenzij je de groep in 2-en kan delen en extra begeleiding beschikbaar hebt. Op dit moment lopen er actieve contacten met verschillende personen / instanties. Een aantal ervan wil ik even kort uitlichten.

Enik Recovery College

Enik Recovery College is een centrum voor persoonlijke ontwikkeling en scholing voor mensen met psychische en/of verslavingsproblemen. Het is een school voor het leven. Verschillende cursussen, workshops, trainingen en herstelwerkgroepen kunnen gevolgd worden. Zonder tussenkomst van ggz-hulpverleners wordt er actief gewerkt aan het eigen herstelproces. Enik Recovery College biedt een plek om vooral mentaal gezond te blijven. Een plek waar mensen hun mentale veerkracht kunnen vergroten, elkaar kunnen ontmoeten en samen kunnen leren. Hierin zie ik echt een prachtige kans voor het aanbieden van docudidactiek. Hoe mooi zou het zijn om deelnemers hier een docu te laten maken over hun eigen proces?

Na een uitgebreid gesprek met Mitchel Breed is mij duidelijk geworden dat hier echt mooie aanknopingspunten en kansen liggen docudidactiek aan te bieden. Bij Enik werken ze met zogenoemde Facilitators. Dit is niet een traditionele docent-rol waarbij informatie overdacht een richting op plaatsvindt. Facilitators zijn ervaringsdeskundigen die vanuit hun rol de ruimte bieden aan deelnemers om persoonlijke thema's te gaan onderzoeken. Tijdens het gesprek met Mitchel hoorde ik veel overeenkomsten met de manier waarop ik docudidactiek heb ingevuld. Ik heb inmiddels een uitgebreide mail opgesteld naar Davor Subaric. Hij werkt in dienst bij Stichting Lister, de moeder organisatie van het Enik Recovery College. Ik ga deze zomer nog op bezoek bij ze!

Stichting Vibe helpt (kansarme) jongeren met het zoeken naar een nieuwe baan of studie. Vibe levert re-integratietrajecten met een sterke focus op het ontwikkelen van 21st century skills. *“Samen met jongeren mini docu's maken om zichzelf en anderen beter te leren kennen. Of om zichzelf te profileren. Dat zie ik als een enorme meerwaarde.”* Aldus Loek Michiels van Vibe. Een afspraak wordt binnenkort gepland om verder te praten over de mogelijkheden.

Met de Stichting Social Film in Tilburg gaat de samenwerking verder met mij onderzoeken. Na de succesvolle workshop reeks in maart en april 2023 is er de ambitie om deze reeks volgend schooljaar weer aan te bieden. De thuisbasis is dan het kantoor van Stichting Social Film. Ook zullen Avans Hogeschool en Contour detwern. Dat is een maatschappelijk betrokken organisatie die staat voor een samenleving waarin iedereen mee kan doen. Zij ondersteunen projecten in de buurt met behulp van sociaal werkers en ondersteuners.

Last but not least. Volgend jaar een nieuwe baan! Joepie!

Ik ga aan de slag bij:

Vanaf het nieuwe schooljaar 2023 – 2024 zal ik werkzaam zijn voor de Hogeschool van Utrecht. Ik ga werken als coach / docent (creatief) ondernemerschap. Ik wil heel graag studenten, zonder filmervaring, laten kennismaken met docudidactiek. Dat kan in verschillende onderdelen van het curriculum worden toegepast. Denk bijvoorbeeld aan profilering, minoren, studieloopbaan of wat te denken van een stukje storytelling. Ik hoop ook daarin een stukje duurzaamheid en circulariteit onder de aandacht te brengen bij de nieuwe lichting ondernemers. Uiteindelijk begint in het onderwijs en bij een nieuwe generatie het bewustzijn dat we met elkaar anders moeten gaan leven en omgaan.

---

8. Nawoord

Wat zijn de afgelopen 2 jaar voorbij gevlogen! Wat was het ontzettend inspirerend en interessant om met een groep mede klasgenoten, onderwijsmakers en creatievelingen samen te mogen leren en ontwikkelen! Voor mij zijn er veel nieuwe inzichten ontstaan binnen zowel mijn eigen makerschap als onderwijs professional. Dankzij de Master ben ik echt anders gaan kijken en anders gaan werken in de dingen die ik deed en nog wil doen. Het makerschap van documentaires biedt zoveel kansen in de zelfreflectie van (jonge) mensen. Tijdens de studie heb ik het samenwerken in interdisciplinaire teams als heel verrijkend ervaren. De verschillende intensives, het samenscholen, explore, de playground, om maar is wat te noemen. Allemaal plekken en situaties waarin allerlei achtergronden en expertise met elkaar samen tot nieuwe vormen van onderwijs komen. Ik wil daarom ook mijn klasgenoten en docenten danken voor de inspiratie, energie en nieuwe inzichten. Met een aantal heb ik behoorlijk veel tijd doorgebracht en kunnen sparren. We hebben samen dingen georganiseerd, geanalyseerd en tijd genomen voor ontspanning.

Ik wil ook mijn docenten bedanken. Persoonlijk vond ik Maakprocessen reeks de meest inspirerende intensives. Juliette heeft mij echt nieuwe inzichten gegeven en bovendien vond ik de inhoud en de gasten altijd erg interessant. Ludodidactiek heeft ook vernieuwende inzichten opgeleverd, de manier waarop Evert, Eva en Willem-Jan hun expertise op dit gebied inzetten en vanuit zoveel verschillende invalshoeken is heel inspirerend. Ook (mede) daardoor ben ik gaan inzien dat je eigen vakdiscipline juist overstijgend is in te zetten en niet alleen puur als jouw eigen ambacht. Daarnaast heb ik het als erg prettig ervaren dat we docenten als Evert altijd om raad en daad konden vragen tijdens de vele uurtjes die wij hebben doorgebracht op het jaarbeursplein. Tijdens onderzoekend ontwerpen heb ik geleerd om meer als een “onderzoeker” te werk te gaan. Uiteindelijk moet je gewoon “veldonderzoek” gaan doen en dingen gaan uittesten. Arja is een fijne docent die op elk moment de juiste vragen stelt. Last but not least wil ik Jolanda bedanken in de laatste fase van mijn afstuderen voor de fijne coach sessies. Dankzij haar kreeg ik steeds weer een soort hernieuwd overzicht van de dingen die ik aan het doen was. Jolanda was in staat om uit de brei van activiteiten en inzichten een structuur te maken. Dit gaf mij een goed overzicht en daardoor kon ik beter dingen met elkaar verbinden. Hieronder een mooi beeld van de laatste Explore excursie (die ik mede organiseerde) en die voor mij symbool staat voor de hechte sfeer die we in de groep hebben, dat is een voorwaarde om (samen) te kunnen groeien denk ik!

^ Explore 2.0, Marknesse (april 2023) TOEKOMSTPLANNEN

Na bijna twee jaar van lessen geven, workshops leiden, onderzoek doen, interviewen, kennis delen, testen, lessen volgen, samenscholen en af en toe biertjes drinken is het tijd geworden om de balans om te maken. Als ik een conclusie moet trekken is dat docudidactiek een ontzettend waardevolle tool kan zijn voor iedereen die werkzaam is in de onderwijs- sociale

BRONNEN / LITERATUUR

Bronnen

Admundson (2019). De onbevreesde organisatie, Business Contact
Budde, E. (2008). Wat woorden niet kunnen zeggen: Creatieve werkvormen en methodieken. Bohn Stafleu van Loghum.
Lub, V (2014) Kwalitatief evalueren in het sociale domein. (2014). Boom Lemma Uitgevers.
Sawyer, K. (2017b). Group Genius: The Creative Power of Collaboration. Adfo Books
Bronwasser, S. (2011). Zo werken wij: 10 ontmoetingen met bijzondere Nederlandse kunstenaars (1ste editie). Macmillan Publishers.
Heijnen, E. & Bremmer, M. (2020). Wicked Arts Assignments: Practicing Creativity in Art, Music, Design, Dance (1ste editie). Valiz
Rosmalen, B. van. (2016). Muzische Professionalisering: publieke waarden in professioneel handelen (1ste editie). IJzer.

BIJLAGEN

- 1. FOLDER DOCUDIDACTIEK**
- 2. EVALUATIES TILBURG**
- 3. DOCENTINSTRUCTIE FORMULIER**
- 4. EVALUATIE INNOVATIE FESTIVAL**
- 5. OPDRACHTFORMULERING**
- 6. REFLECTIEFORMULIER TILBURG**
- 7. LINK NAAR DE DOCU "MAKING OF DOCUDIDACTIEK"**

Docudidactiek

Je eigen mini-documentaire maken over een onderwerp of thema dat jijzelf belangrijk vindt! In 3 leerzame workshops ontdek je hoe je dit doet. Waarin we na de vertoning van jouw eigen film met elkaar in gesprek gaan over dat onderwerp en wat dit met je gedaan heeft. We maken de films in eerste instantie voor elkaar en je kiest er zelf voor of je de film ook online wil verspreiden.

Tjeerd Muller (44, Utrecht) is documentairemaker en filmdocent en zal deze 3 workshops begeleiden. Momenteel volgt hij de 'Master of Education in Arts' aan de Hogeschool voor de Kunsten Utrecht, waar hij dit jaar afstudeert met zijn concept Docudidactiek. Tjeerd heeft op basis van zijn eigen ervaringen als documentaire filmmaker ontdekt welke reflectieve effecten het maakproces heeft op de eigen persoonlijke ontwikkeling. Met andere woorden: dat het maken van een (mini) - documentaire ook ondersteunend kan zijn in het verwerven van nieuwe inzichten in de eigen ambitie en vraagstukken van het leven. Bewust of onbewust. Een prachtige combinatie van creatieve werkvorm en creëren van nieuwe zelfinzichten.

Workshop 1

Vrijdag 24 Maart - 10:00 – 12:00

- Introductie, Camera en geluid, montage
- Ideeën op papier zetten
- Filmplan maken

Workshop 2

Vrijdag 14 April - 10:00 – 12:00

- Bespreken ideeën, feedback
- Montage tips

Workshop 3

Vrijdag 21 April - 10:00 – 12:00

- Bekijken van de films
- Nagesprek

Wat heb je nodig?

- Smartphone
- Laptop (kan handig zijn, niet verplicht)

Locatie: Tilburg (Exacte locatie volgt)

Schrijf je nu in via: contact@socialfilm.org

BIJLAGE 2: EVALUATIES DOCUDIDACTIEK TILBURG

Om mijn workshopreeks die ik in Tilburg getest heb te evalueren heb ik een enquête uitgezet na afloop. De resultaten ervan zijn interessant omdat dit mij ook weer nieuwe inzichten geeft, wat wél en wat niet werkte. Over het algemeen zijn de reacties heel positief! Mijn voornaamste doel was om de deelnemers een stukje zelfinzicht mee te geven, en de tool van docudidactiek te laten ervaren bij zichzelf en wellicht in de toekomst bij anderen. Hoe kunnen zij het medium later in hun loopbaan wellicht nog is inzetten voor zelfreflectie? En wat hebben ze geleerd tijdens mijn workshopreeks?

Hieronder de vragen en daarna alle antwoorden van de enquête.

Naam Cursus: Docudidactiek

Datum en plaats: Maart / April 2023 in Tilburg

Aantal deelnemers: 12

Aantal respondenten: 7

Leeftijd respondenten: 23 (v), 26 (v), 34 (m), 35 (m), 41 (m), 42 (v), 46 (m)

Vraag 1 Wat had je van tevoren verwacht van de workshop docudidactiek?

Vraag 2 Had je van tevoren een doelstelling of doel met het volgen van de workshop?

Vraag 3 Welke aspecten van deze cursus vind je het nuttigst of meest waardevol?

Vraag 4 Welke verbeteringen zou je in deze cursus aanbrengen?

Vraag 5 Had je van tevoren een doelstelling of doel met het volgen van de workshop?

Vraag 6 Hoe ben je te werk gegaan en was het duidelijk wat er van je verwacht werd?

Vraag 7 Lukte het om je verhaal te vertellen? Lukte het technisch allemaal om je filmpje te maken?

1 Wat had je van tevoren verwacht van de workshop docudidactiek?

En is de naam docudidactiek geschikt denk je?

Ik had eigenlijk geen verwachtingen en stapte er blanco in. Mijn interesse om een verhaal te vertellen had ik al een tijd en op deze manier hoopte ik dat wat beter te leren met beeld en geluid. De naam docudidactiek lijkt me op zich prima.

Een heel informatieve sessie van elkaars ideeën. Ik vind de naam er perfect bij passen.

Het leren wat een documentaire is, de impact die een documentaire en kijken naar verschillende documentaires of fragmenten ervan.

Ik kreeg via school uitleg over de workshop. Hierin werd mij gelijk duidelijk wat ik kon verwachten: technisch en inhoudelijk begeleid worden door documentairemaker Tjeerd, met oog op reflecteren op persoonlijke ontwikkeling. Ik vind dat de naam docudidactiek daarbij past.

Via Stichting Social film kwam de oproep en het klonk voor mij meteen heel aantrekkelijk om hieraan mee te doen. Van tevoren had ik niet echt verwachtingen. De naam lijkt me goed gekozen.

Ik had verwacht basisbeginselen mee te krijgen van hoe je aan de hand van videodocumentaire impact kan laten zien, en verhalen kan vertellen die raken. De naam docudidactiek vind ik vrij ingewikkeld en is voor mij best onduidelijk. Bij didactiek denk ik aan kennisoverdracht en lesgeven. Dat vindt uiteraard plaats vanuit de docent naar ons als cursisten. Of is het ook zo dat wij als cursisten in onze docu's een stukje didactiek moeten verwerken?

Ik niet echt verwachtingen. In de naam zit het woordje docu en in de beschrijving stond ook duidelijk wat er ging gebeuren, dat maakte mij wel nieuwsgierig. Ik zou me goed voor kunnen stellen dat dit voor leraren of docenten ook erg tot de verbeelding spreekt.

2 Had je van tevoren een doelstelling of doel met het volgen van de workshop?

Beter leren een verhaal te vertellen met beeld.

Nee niet echt, ik was vooral nieuwsgierig

Het leren overbrengen van een impactvol verhaal

Ik ben al een tijdje bezig met het maken van een documentaire. De komst van deze workshop sloot perfect aan bij wat ik nodig had. Mijn doelen waren: meer leren over docudidactiek, buiten school praten over mijn documentaire (wat ik heel spannend vind), iets laten zien van mijn verhaal en hier feedback op ontvangen.

Ja, mijn doel was eigenlijk om te onderzoeken of mijn interesse in documentaire maken terecht was. Ik heb vanaf de middelbare school al iets gehad met filmen en documentaires, alleen was ik altijd bang dat ik niet goed genoeg was, niet creatief genoeg. Deze workshop was voor mij dan ook dé kans om mijzelf van die angsten/gedachtes af te halen. Dat is wel gelukt!

Geïnspireerd raken, en handvatten meekrijgen hoe je met video/mini-docs impactvolle verhalen kan vertellen.

Fragmenten kijken, ervaringen uitwisselen, verhalen vertellen.

3 Welke aspecten van deze cursus vind je het nuttigst of meest waardevol?

De groepsdiscussies met elkaar en het bekijken van elkaars werk. Ik vond het super mooi om een aantal eindresultaten te zien van elkaar.

Zijn inzichten. Elkaars verhalen, hoe het proces verloopt. En dat dit je eigen leer proces is. En ook hoe open iedereen is tegen elkaar en hoe Tjeerd open is en zoveel laat zien waarvan hij ook heeft geleerd.

Het kijken en praten over fragmenten, wanneer is iets een documentaire en waarom. Het kijken naar elkaars beeld. Het gesprek erover samen.

De eerste workshop begon met achtergrondinformatie en voorbeelden. Dit werkte voor mij verhelderend. Ik doe graag inspiratie op rondom interessante docus, om verschillende perspectieven te zien. Ook het horen van iedereen's verhalen deed me goed.

Ik vond het delen van jouw ervaringen erg fijn. Hierbij koppelde je vaak terug naar dingen die wij als niet documentaire makers ook begrepen. Je nam ons echt mee door de puntjes van docudidaktiek. Zelf heb ik heel veel gehad aan het sparren met iedereen en jou om tot de waarde van mijn onderwerp te komen. Ik denk dat ik zelf wel weet wat ik wilde, maar het niet onder woorden kon brengen. Dat is door middel van de gesprekken hier omhoog gekomen.

Daarnaast vond ik de voorbeelden van wat wél 'goed' was en wat beter kon erg fijn zodat wij een beeld kregen bij de theorie. Ook het enthousiasme wat werd gebruikt was super motiverend, maar daarnaast gaf je ons de tijd en ruimte om op ons eigen tempo te gaan wat ook motiverend werkte.

Het delen van persoonlijke ervaringen, want die waren in veel gevallen heel universeel en herkenbaar. Ook kwamen er vaak hele nuttige tips en inzichten van de mede deelnemers.

Het uitwisselen met elkaar (wat nu een goede documentaire maakt, maar ook de persoonlijke ideeën), de mini-colleges en voorbeelden die aan bod kwamen en de praktische hand-outs.

4 Welke verbeteringen zou je in deze cursus aanbrengen?

Niks
Eigenlijk niks
Thuis dingen kijken en dat terugbrengen in de groep misschien al opdracht.
Meer de technische kant op gaan. Dat is voor mij misschien wat makkelijker omdat ik al langer bezig ben met beeld verzamelen, maar het leek mij interessant om inhoudelijk feedback te krijgen.
Ik denk dat ik het fijner had gevonden als we de tijd tussen de drie workshops een beetje omgedraaid hadden. Nu zaten er twee weken tussen de eerste en tweede, en maar één week tussen de tweede en laatste. Ik had het zelf fijner gevonden dat er bij de eerste en tweede één week tussen zat, en bij de tweede en derde 2 weken zodat er meer tijd was om vanuit het geperfectioneerde onderwerp meer film- en montagetijd was. Ik vond het ook jammer dat er veel mensen niet waren, ik heb de beste band en het meeste respect gekregen voor de mensen die er wél altijd waren. Daarbij heb ik hun reis mee mogen maken en dat was zo inspirerend. Wellicht is het ook wel tof dat er dus iets gefaciliteerd wordt waarbij wij elkaars werken als première kunnen zien, wel natuurlijk vrijblijvend en alleen als mensen het willen delen. Maar iets zoals een eigen pagina waarop we beelden kunnen delen, zou ik wel interessant vinden.
Twee uur misschien iets te kort. In drie uur zou je al wat meer kunnen doen. Ook leuk om dan in een van de bijeenkomsten daadwerkelijk met film aan de slag te gaan. Bijvoorbeeld in de eerste bijeenkomst dat je elkaar interviewt en filmt. En in de tweede bijeenkomst dat je naar buiten gaat en ook (b-roll) beelden schiet.
Nog meer tijd krijgen, en wellicht een extra workshop nog. Ik zou graag nog een vervolg willen!

5 Had je van tevoren een doelstelling of doel met het volgen van de workshop?

Nee
Ik ging er blanco in
Zie hierboven
Ik ben al een tijdje bezig met het maken van een documentaire. De komst van deze workshop sloot perfect aan bij wat ik nodig had. Mijn doelen waren: meer leren over docudidactiek, buiten school praten over mijn documentaire (wat ik heel spannend vind), iets laten zien van mijn verhaal en hier feedback op ontvangen.
Beantwoord bij de eerste vraag.

Niet per se, ik stond er open in en wilde vooral geïnspireerd worden in andere manieren van verhalen vertellen.

Eigenlijk niet, en dat was ook wel lekker. Ik kon mezelf gewoon laten meevoeren en daarna inspiratie opdoen en aan de slag gaan.

6 Hoe ben je te werk gegaan en was het duidelijk wat er van je verwacht werd?

Ik ben begonnen met een inspiratiekaart. Dat was wel fijn want daardoor kreeg ik een soort spark voor een idee. Door dit met mijn partner te bespreken kwam ik steeds verder op weg.

Ja het was heel duidelijk wat er van je werd verwacht. Vind het alleen jammer dat ik mezelf niet heb uitgedaagd!

Ik ben gaan filmen wat voor mij nu het meest urgent is.

Ik had al veel beeldmateriaal. Waar ik tegenaan liep was het maken van een lopend verhaal. Na de tweede workshop bedacht ik me dat ik me moest focussen op het maken van een intro. Dit bedacht ik me na het zien van de crowdfunding videos. Ik wilde een pakkend begin maken, en dit in de laatste sessie laten zien. Ik wist wat van me verwacht werd door de “huiswerkopdracht”.

Bij het lezen van de flyer, was mij niet direct duidelijk wat er van mij verwacht zou worden. Mijn nieuwsgierigheid naar docudidactiek was de doorslaggevende factor. Bij de eerste workshop werd wel sneller duidelijk dat wij voor onszelf aan de slag gingen en niet voor iemand anders. Bij de eerste had ik het nog wel moeilijk om direct de diepte in te gaan over een persoonlijk onderwerp zonder veel ervaring op dat gebied. Ik denk dat ik aan Saskia een hele goede sparringspartner heb gehad tijdens die eerste workshop. Wij hebben onszelf echt al tof kunnen openen door dat gesprek. Dat heeft mij goed geholpen, ik weet niet of ik dat bij andere mensen ook zo had ervaren. Daarna heb ik mijn familie gevraagd wat zij er van vonden, maar ik merkte dat zij nog niet het beeld hadden wat ik in mijn hoofd had en dat kon ik ook niet overbrengen. Tijdens de tweede workshop heb ik door die gesprekken meer vorming gekregen en kon ik het beter overbrengen naar mijn familie waardoor ik meer begrip, acceptatie en enthousiasme voelde. De laatste workshop vond ik wel fijn om het gezamenlijk af te sluiten maar het voelt nog niet als het einde. Ik ben nu nog wel bang voor dat ik het misschien niet af ga maken omdat ik het door de tijd uit het oog verlies. Toch ben ik blij dat ik wel dat ene beeldje heb gedeeld van Anneloes over dat zij haar medicijnen kwijt was, de goede feedback die ik kreeg van de zaal was super fijn.

Ik ben er voor mezelf onderzoekend in te werk gegaan. Binnen onze organisatie (ContourdeTwern) wordt er veel aan storytelling gedaan. En het leek me mooi om een beeldend verhaal te vertellen over hoe er impact wordt gemaakt in de wijk. De cursus vormde een mooi proces waarin ik heldere en stevige feedback kreeg op mijn idee. Mijn idee was vooral een portret over een betrokken buurtbewoner, maar dat maakte het nog

niet tot een documentaire. In dat opzicht was voor mij dan niet helemaal duidelijk wat er van me verwacht werd, misschien ook omdat het voor mij geen vereiste is dat de maker zichzelf in een documentaire terug laat komen. Ik was op zoek naar de juiste vorm waarin ik mezelf in kon brengen in het verhaal, en uiteindelijk heb ik daar een mooie vorm in gevonden. Het inbrengen van mezelf in het verhaal vind ik een uitdaging. Op schrift vind ik dat makkelijker dan op beeld.

7 Lukte het om je verhaal te vertellen? Lukte het technisch allemaal om je filmpje te maken?

Ja op zich wel, maar als ik meer tijd had gemaakt ervoor was het wel nog beter geweest.

Nee, omdat ik niet durfde

Ja, met de iphone en CapCut was dit heel makkelijk

Het verhaal vertellen lukte me dmv de voice over. Technisch vond ik het lastiger. Het kost me veel tijd om de juiste beelden te filteren. Daarbij ben ik niet snel tevreden, waardoor ik er al snel in blijf hangen.

Technisch heb ik geen problemen mee aangezien ik al meer kennis heb van bijvoorbeeld Adobe Premiere Pro. Dat zal wel goed moeten komen. Wat betreft het verhaal, daar ben ik nog heel benieuwd naar. Maar ik denk dat het wel moet lukken omdat er ook zulke goede reacties waren op het beeld van Anneloes wat ik liet zien. Want jullie zagen ook wat ik zag, en dat bevestigd dat het verhaal wel over komt.

Ja, ik heb mijn verhaal voor mezelf kunnen vormen. Technisch heb ik al wel wat beeldmateriaal geschoten, maar het nog niet ge-edit. Ik deel dit graag nog op een later moment.

Ja, capcut is eigenlijk ideaal hiervoor. Het was veel makkelijker dan ik dacht.

8 Wat heb je geleerd? Welke inzichten heb je gekregen? Over anderen of over jezelf?

Ik heb geleerd dat er nog zoveel meer mensen zijn met mooie verhalen en die ook bereid zijn te delen!

waar je over moet nadenken. En dat het proces heel belangrijk is en dat je het vooral dicht bij jezelf moet houden. Dankjewel voor deze mooie workshop

Hoe sterk en krachtig een documentaire kan zijn als het verhaal dichtbij je ligt en een bepaalde urgentie heeft

Ik heb geleerd hoe belangrijk de kijk van de maker is op een verhaal. Het zit heel erg op menselijke emotie. Ik heb gezien hoe mensen op verschillende manieren naar hetzelfde onderwerp kunnen kijken. Ik heb gezien dat een random samengestelde groep

(werkende, studenten, allerlei vakgebieden) elkaar willen helpen om persoonlijke doelen te bereiken. En ik geloof erin dat ik dit kan. Ik kan een documentaire maken, en die is af in juni. :)

Ik heb geleerd dat iedereen eigenlijk wel iets mee maakt of iets kent waar iemand een documentaire over zou kunnen maken. Het hoeft ook niet zo moeilijk te zijn om er een te maken, je moet gewoon beginnen. Tevens vond ik het ook super mooi om de verhalen van anderen te zien, het besef dat iedereen iets moois neer zet was super gaaf.

Over mezelf heb ik ook geleerd dat dit een manier is om het meer te beseffen wat er speelt. Als het onderwerp mij iets doet, moet ik ook beseffen dat het anderen ook wat kan doen.

Ik kan meer dan dat ik denk, ik moet het gewoon gaan doen. Ook al 'faal' je misschien, je hebt het dus gedaan dus falen bestaat dan in dat opzicht niet.

Bedankt Tjeerd! Voor alles.

Ik heb geleerd dat documentaires bijzonder veel impact maken als je het dichtbij jezelf houdt. En dat dichtbij jezelf houden op veel verschillende manieren kan. Ik heb geleerd dat je impact kan creëren en die uit veel verschillende vormen kan bestaan; of dat nu bijvoorbeeld acceptatie, inzicht, maatschappijkritiek of een glimlach is. Ik heb over anderen geleerd dat ze heel veel lef en durf hebben in het vertellen van ontzettend persoonlijke verhalen. Ik heb geleerd over mezelf dat ik (nog steeds) altijd mag blijven vertrouwen op het creatieve proces. Jij als docent en de medecursisten waren daar onderdeel van, en daar ben ik dankbaar voor.

DocuDidactiek

DocuDidactiek is een werkvorm waarbij deelnemers aan de slag gaan met de principes van documentaire maken en leren om hun eigen verhaal te filmen met hun telefoon (of een andere camera). Tijdens 3 tot 6 bijeenkomsten gaan de deelnemers aan de slag met het maken van een documentaire waarin een persoonlijk vraagstuk of thema wordt behandeld op een eigen creatieve manier. Begeleiding vindt plaats op zowel vorm als inhoud. De deelnemers helpen ook elkaar door middel van interviews in kleine groepjes te bespreken hoe het gaat. De laatste bijeenkomst bestaat uit een viewing van de films / presentaties, met aansluitend een nagesprek.

Overzicht

Benodigheden	i-phone of smartphone (met video app CapCut of Filmic Pro)
Aantal deelnemers	4 tot 20
Aantal workshops	3 tot 6
Lengte per workshop	1,5 á 2 uur

Stappen

1. Introductie
2. Opnames
3. Montage
4. Nabespreking

Opdrachten

Foto opdracht	Groeps opdracht
Inspiratiekaarten	In 2- of 3-tallen
Oerknal interview	In 2- of 3-tallen
Compositie opdracht	In 2- of 3-tallen
Nagesprek instructie	Groeps opdracht

Stappen

Een stappenplan is nooit compleet lineair en er zijn altijd marges, vormen van overlap of begin van een volgende stap. Ook het aantal workshops hoeft niet persé exact hetzelfde aantal te lopen als de stappen. Maar over het algemeen is het wel zo dat het proces van maken en tot een gewenst resultaat komen het beste gewaarborgd als onderstaande stappen zoveel mogelijk in die volgorde worden afgelopen.

1 Introductie

In de eerste stap gaan studenten aan de slag met het verkennen van onderwerpen en thema's waar zij zich persoonlijk tot aangetrokken voelen, of die zij moeilijk kunnen verwoorden en daarom verfilmen. Dit kunnen ze delen met andere studenten of docenten. Op basis daarvan zoeken ze verder en werken ze het verder uit. Dit gebruiken ze vervolgens als springplank om aan hun eigen persoonlijke verhaal en identificatie te koppelen.

2 Opnames

De tweede stap is een fase die eigenlijk constant plaats kan vinden omdat er ook gebruikt kan worden van bestaand materiaal, en bij aanvang van de opdracht direct opnames gemaakt zouden kunnen worden. Geef ze van tevoren de technische tips (zie bijlage) mee hoe te filmen en hoe de mobiele telefoon in te stellen. Het is aan te bevelen om ze een test te laten doen, en ook vooral aandacht te besteden aan geluid. Het is ook toegestaan om bestaand (archieff- of stock) materiaal te gebruiken. Wijs ze dan wel even op de beeldrechten. Veelal zullen de producties alleen voor intern gebruik zijn dus dan is het niet zo erg.

3 Montage

De montage van de beelden is een belangrijke omdat hier bepaald wordt wat de kijker straks gaat zien en in welke volgorde de deelnemer zijn beelden gaat selecteren. Probeer ze te laten experimenteren maar vooral ook benadrukken dat het niet persé helemaal vol met effecten hoeft. In CapCut zitten natuurlijk allerlei grappige, snelle en leuke effecten. Maar de vraag is: waarom gebruikt iemand een effect? Met welk doel? Wijs ze erop dat ze vooral functioneel gebruik maken van effecten. Het verhaal is het belangrijkste.

4 Nagesprek

Reflectiegesprek met klasgenoten en docent. Voor het nagesprek kun je de instructie gebruiken onderaan dit document. Maar het staat je natuurlijk vrij om er een andere invulling aan te geven. Als er meer tijd is, bijv. een langere lessenreeks, kun je ook de films in een donker lokaal kijken, of zelfs met een beamer in een filmzaaltje of iets dergelijks. Voor de beleving wel leuk. Maar belangrijkste is dat iedereen zijn of haar verhaal heeft kunnen vertellen. Het gaat niet om het beste of meest kwalitatieve filmpje. Zorg ervoor dat de andere deelnemers ook actief meedoen, bijv door ze te vragen wat zij ervan vonden.

Opdrachten

Foto opdracht	Groeps opdracht
Tijds indicatie	25 min. (bij een groep van 12 tot 14 deelnemers)
Voorbereiding	Deelnemers sturen voor aanvang aan de workshop een eigen persoonlijke foto (of beeld) naar jou op

Om deelnemers meteen in de eerste bijeenkomst een persoonlijke springplank mee te geven, en de groep meteen wat dichter bij elkaar te brengen, vraag iedereen vóóraf een persoonlijk beeld of foto mee te nemen (waar zij niet zelf zichtbaar op zijn) naar de allereerste bijeenkomst. Dus een beeld niet van zichzelf maar van iets of iemand anders. Zorg ervoor dat je de beelden (foto's) digitaal verzameld voor aanvang van de eerste bijeenkomst en projecteer ze digitaal op een (groot) scherm.

Voorbeeldvragen:

- Waarom heb je dit beeld of deze foto gekozen?
- Waar was dit precies en wanneer?
- Wat denken andere deelnemers als ze dit beeld zien?
- Heb je dit beeld vaak terug gezien, of met anderen gedeeld?
- Als je de opdracht nu nog een keer zou krijgen, zou je dan weer dit beeld kiezen?
- Als je zelf een nieuw beeld over dit onderwerp zou mogen maken, wat zou dat dan zijn?

Inspiratiekaarten	In 2- of 3-tallen
Tijds indicatie	25 min.
Voorbereiding	Set met inspiratiekaarten uitleggen op een tafel

Waar sommige deelnemers het lastig vinden om letterlijk een onderwerp of thema beet te pakken en mee aan de slag te gaan kan het soms heel waardevol zijn om ze een eindje op weg te helpen. De inspiratiekaarten (zie bijlage) zijn puur als middel om een gesprek of gedachtegang op te zetten. Het is niet dat de kaart ook letterlijk als vertrekpunt dient te worden ingezet. Je kan uiteraard ook zélf onderwerpen toevoegen, of weghalen. Misschien wil je wel dat ze een onderwerp of thema moeten verfilmen? Deelnemers kunnen de onderwerpen scannen en bij zichzelf ontdekken of het iets triggert bij ze.

Opdrachten

Oerknal interview	In 2- of 3-tallen
Tijds indicatie	25 min.
Vorbereiding	Korte uitleg

Tijdens het oerknal interview gaan deelnemers in een interview vorm op zoek naar het “oerknal” moment in hun eigen leven. Dat mag van alles zijn, en geef ook even de tijd om ze daarover na te laten denken. In twee- of drietallen interviewen ze elkaar met behulp van een stuk of vijf gegeven vragen. Uiteraard mogen en kunnen ze ook zélf vragen bedenken of doorvragen op de gegeven vragen.

Voorbeeld vragen:

- Wat is een belangrijke gebeurtenis in je leven geweest en waarom?
- Wat is een verhaal of gebeurtenis die je nooit meer zal vergeten? En waarom?
- Waar ben je heel erg trots op van jezelf en waarom?
- Wie is jouw meest favoriete persoon op aarde, en waarom?

Compositie	In 2- of 3-tallen
Tijds indicatie	30 min.
Vorbereiding	zie bijlage technische instructie

Laat deelnemers met hun mobiele telefoon opnames maken. Volg hiervoor de technische instructies van de bijlage en zorg ervoor dat ze hun raster-optie aanzetten in de instellingen van hun mobiel. Laat ze op pad gaan met de mobiel en beelden verzamelen van de omgeving waar ze gaan rondlopen. Geef ze de opdracht om in elk geval te filmen: 1 x een voorwerp of bewegend object (denk aan een fiets of auto), 1 x een talking head (denk aan een klasgenoot) en 1 x een establishing shot (omgevingsshot). Geef ze een thema mee, bijv: natuur, vakantie, vervoer, sport, etc.

Opdrachten

Nagesprek	In 2- of 3-tallen
Tijds indicatie	2 uur (bij 12 tot 14 deelnemers)
Vorbereiding	Zorg ervoor dat je al het werk tijdig verzamelt!

Onmisbaar in docudidactiek en het welslagen ervan is de gezamenlijke afsluiting en het kijken naar elkaars werk. Door met elkaar te kijken naar de eindwerken en erop te reflecteren ontstaan weer nieuwe inzichten. Ook is het belangrijk te beseffen dat het proces nog door kan lopen ná de reflectie bijeenkomst. Misschien heeft iemand zijn film niet afgekregen, of heeft iemand juist nog meer inspiratie gekregen verder door te onderzoeken en maken.

Stel het laten zien van een complete film dus niet verplicht. De nabespreking zorgt voor een vorm van kritische reflectie op het onderwerp en hoe de persoon zelf daarin staat. Het is van belang om te benadrukken dat er géén beoordeling is en er geen sprake is van GOED of FOUT. Iedereen heeft zijn eigen maakproces doorgemaakt. Hoelang je per deelnemer bezig bent hangt er ook erg vanaf. Het is wel aan te raden van tevoren even te checken wie er allemaal, welk soort werk hebben gemaakt en hoelang ze denken bezig te zijn. Als je de volle 2 uur pakt kun je ongeveer 10 a 15 min per deelnemer gebruiken voor het nagesprek. Bij groepen groter dan 12 tot 14 personen moet je groep splitsen OF het uitsmeren over 2 bijeenkomsten van 2 uur.

Voorbeeldvragen:

- wat heb je allemaal gefilmd? hoe heb je dat aangepakt?
- hoe ben je tot bepaalde keuzes gekomen voor locaties
- hoe heb je het technisch gedaan?
- waar liep je tegenaan? hoe heb je dat opgelost?
- wat is de (werk) titel van het project? waarom?

Zie ook; bijlage reflectieformulier

BIJLAGE 5: Opdrachtformulering

In deze opdracht ga je een persoonlijke mini documentaire maken over een persoonlijk onderwerp of interesse, waarin **jouw zoektocht of verwondering** centraal staat. Maak vooral een filmpje vanuit jouw perspectief en hoe *jij* de dingen.

Aan de slag:

Je mag filmen met je telefoon of met een camera als je dat kan regelen. Je kunt kiezen tussen de gratis apps, Capcut & Splice via je play- of app store. Mocht je met een andere app of programma werken dan horen wij graag welke dat is geweest.

Editing:

maximaal 5 minuten

Voeg een persoonlijk element toe als: jij komt zelf bewegend (live) in beeld of /ook horen we jouw stem in een voice-over (allebei mag natuurlijk ook 😊)

Je mag foto's gebruiken maar maak er geen vakantie fotocollage of uitlegvideo van.

Hoe neem jij ons mee in jouw verhaal op beeld? alles is goed, maak er wat van

Viewing en nabespreken

21 april 2023

1. Bedenk een begin – midden – einde, zorg dat de kijker getriggerd blijft om te kijken
2. Don't tell them, show them!
3. Bedenk waarom je er specifieke beelden erin stopt.
4. Maak het thema persoonlijk, wat is de link met JOU en het onderwerp?
5. Maak het niet té expliciet (geen uitlegvideo, maar "neem mij mee" video)

Camera Tips

- STEL JE SMARTPHONE GOED IN (vliegtuigstand) (resolutie) (raster-instelling)
- STIJLVAST FILMEN (dus Horizontaal OF Verticaal, niet door elkaar)
- FILM STABIEL (bijv. ondersteun met je elleboog met je andere hand)
- GA NIET INZOOMEN
- FILM MEE MET HET LICHT (ga niet tegen de zon of een raam in filmen)
- BETER MEEVERLEGEN DAN ONVERLEGEN

(film genoeg "plakshots", en film altijd wat langer door)

- RULE OF THIRDS of PRESENTATIESHOT? (bedenk waar je het shot voor gebruikt)
- AUDIO (neem bijv. ook apart een voice over op met de dictaphoon of in CapCut)
- DOE EVEN EEN TEST OPNAME

https://www.youtube.com/watch?v=ol7PQ_arWPg

https://www.youtube.com/watch?v=faqKkY2_4I0

<https://www.youtube.com/watch?v=jSHio4FXsHg>

BIJLAGE 6: Reflectieformulier Docudidactiek.

Naam:

Leeftijd:

Beroep:

Verwachting

Wat had je van tevoren verwacht van de workshop docudidactiek?

Is de naam docudidactiek geschikt denk je?

Antwoord:

Had je van tevoren een doelstelling of doel met het volgen van de workshop?

Antwoord:

Workflow en aanpak

Hoe ben je te werk gegaan en was het duidelijk wat er van je verwacht werd?

Antwoord:

Lukte het om je verhaal te vertellen?

Antwoord:

Nieuwe inzichten

Welke nieuwe inzichten heb je gekregen na het volgen van de workshop?

Antwoord:

Wat heb je geleerd? Over anderen of over jezelf?

Antwoord:

BIJLAGE 7: Bekijk via de link hieronder de documentaire over Docudidactiek.

Klik op de link en vul **het password: docu** in!

<https://vimeo.com/831139889?share=copy>

password: docu